

DELOVNI ZVEZEK

št. 12/letnik VIII/1999

REGIONALNA POLITIKA

Mojca ALJANČIČ, Sara Dragana BOGDANOVIČ

Ljubljana, april 2000

IZDAJATELJ: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj,
Ljubljana, Gregorčičeva 27

FAKS: 061/178 20 70

TELEFON: 061/178 21 12

UREDNIK ZBIRKE: Boštjan PLEŠEC

Razmnoženo v 200 izvodih.

GRAFIČNO OBLIKOVANJE: Boštjan PLEŠEC

ODGOVORNA OSEBA: doc. dr. Janez POTOČNIK

Pisna naročila za zbirko ali publikacijo sprejemamo na naslov izdajatelja.

KLJUČNE BESEDE: regionalna politika, monitoring, načelo dodatnosti.

Kazalo

UVOD	5
SISTEM STRUKTURNIH SKLADOV EVROPSKE UNIJE	6
CILJI IN NALOGE STRUKTURNIH SKLADOV	6
<i>Evropski regionalni razvojni sklad</i>	<i>7</i>
<i>Evropski socialni sklad</i>	<i>7</i>
<i>Evropski sklad za usmerjanje kmetijstva in garancije</i>	<i>8</i>
<i>Finančni instrument za ribištvo</i>	<i>8</i>
<i>Kohezijski sklad</i>	<i>8</i>
<i>Evropska investicijska banka - EIB</i>	<i>9</i>
INSTRUMENTI PREDPRISTOPNE POMOČI	9
OSNOVE PREDLAGANIH SPREMEMB	
V SISTEMU STRUKTURNIH SKLADOV ZA OBDOBJE 2000-2006	14
<i>Politične osnove reforme strukturnih skladov</i>	<i>14</i>
<i>Načela regionalne politike</i>	<i>14</i>
SPLOŠNI POIZKUS KONCENTRACIJE	15
RAZPOREDITEV FINANČNIH SREDSTEV	15
<i>Spremembe monitoringa programov</i>	<i>17</i>
<i>Načelo planiranja</i>	<i>17</i>
<i>Načelo partnerstva</i>	<i>18</i>
<i>Načelo kompatibilnosti</i>	<i>18</i>
<i>Načelo združevanja sredstev</i>	<i>18</i>
<i>Načelo dodatnosti</i>	<i>18</i>
IZVAJANJE NAČELA DODATNOSTI	19
PREDNOSTI IN SLABOSTI NAČELA DODATNOSTI	19
SISTEM PRIPRAV BODOČIH ČLANIC EVROPSKE UNIJE	20
<i>Opis sistema in instrumenti predpristopne pomoči</i>	<i>20</i>
<i>Nujne in potrebne ureditve in spremembe prihodnjih članic</i>	<i>22</i>
UREDITEV OSNOV PRIHODNJE ČLANICE	23
PRIPRAVA ADMINISTRACIJE PRIHODNJIH ČLANIC	24
<i>Osnove priprav programskih načrtov prihodnje članice</i>	<i>25</i>
DOKUMENTI DOLGOROČNEGA NAČRTOVANJA	25
SESTAVA RAZVOJNEGA OKVIRA PODPORE SKUPNOSTI	26
MONITORING IN VMESNO (SPROTNO) OCENJEVANJE	30
SPLOŠNI OPIS SISTEMA MONITORINGA	30
<i>Definicija</i>	<i>31</i>
<i>Stopnje monitoringa za strukturno pomoč</i>	<i>31</i>
KATERE VRSTE MONITORINGA JE POTREBNO IZVAJATI	32
<i>Operacijski monitoring</i>	<i>32</i>
PROGRESIVNA POVEZAVA STRUKTURNE POMOČI	33
ELEMENTI, KI SESTAVLJAJO OPERACIJSKI MONITORING	35
PRIKAZ POSTOPKA OPERACIJSKEGA MONITORINGA V OKVIRU STRUKTURNIH POMOČI	37
<i>Vmesna ocenjevanja za izboljšanje monitoringa</i>	<i>37</i>
NAMEN IN DEFINICIJA	37
VSEBINA IN NALOGE	38
<i>Monitoring splošnega sistema</i>	<i>39</i>

VZPOSTAVITEV SISTEMA MONITORINGA IN NJEGOVO IZVAJANJE	39
<i>Vzpostavitev sistema</i>	39
<i>Izvajanje sistema</i>	40
ZBIRANJE PODATKOV	40
NAJPOMEMBNEJŠE ANALIZE PODATKOV	41
VMESNA OCENJEVALNA POROČILA	41
PREDSTAVITEV PODATKOV MONITORING COMMITTEE-JU	41
PREDLOGI ZA PRILAGODITVE	43
SREČANJA MONITORING COMMITTEE-JA	43
LETNA POROČILA O RAZVOJU IN NAPREDKU	43
SISTEM MONITORINGA V ČLANICAH EVROPSKE UNIJE	44
<i>Razlike v oblikah ureditve administrativne sestave predstavljenih članic</i>	44
KVANTITATIVNA ANALIZA POMENA NAČELA DODATNOSTI - ADDITIONALITY	45
<i>Financiranje ciljnega področja 1</i>	45
<i>Kazalci načela dodatnosti</i>	47
TEHNOLOŠKI RAZVOJ J KOT SREDSTVO REGIONALNE POLITIKE	52
<i>Portugalska</i>	52
<i>Irska</i>	53
<i>Grčija</i>	54
SKLEP	56
LITERATURA	57
VIRI	60
SLOVARČEK	62
<i>Do sedaj izšlo v okviru zbirke delovni zvezki:</i>	64

UVOD

Delovni zvezek je sestavljen z namenom, da se predstavi sistem delovanja Strukturnih skladov Evropske Unije, posebej njenega dela spremljanja in ocenjevanja izvajanja regionalne strukturne politike v posamezni državi članici. Ker je Slovenija v procesu vključevanja, se intenzivno pripravlja na usklajevanja tudi na področju regionalne strukturne politike. Novosti, ki jih prinaša strukturna politika v Slovenijo se kažejo skozi celotni pregled vsebine in predstavljajo le osnovne smernice, ki so bile predstavljene vsem članicam, ki se pripravljajo na vstop na skupni trg Evropske Unije.

Ker je vsebina spremljanja in nadzora izvajanja politike zelo specifična tema, je potrebno predstaviti na začetku osnove na katerih sloni to izvajanje. Strukturni skladi predstavljajo eno izmed oblik skupnega delovanja članic Evropske Unije in Komisije, ki je zadolžena za celotno koordinacijo.

SISTEM STRUKTURNIH SKLADOV EVROPSKE UNIJE

CILJI IN NALOGE STRUKTURNIH SKLADOV

Regionalna politika Evropske Unije se izvaja preko politike Strukturnih skladov, Kohezijskega sklada in Inicativ (Razvojne pobude)¹ za področja gospodarstva in politiko konkurenčnosti, ki izvaja kontrolo nad državnimi pomočmi držav članic. Strukturni skladi predstavljajo osnovni instrument izvajanja regionalne politike skozi financiranje investicij v posameznih regijah. Sklade sestavljajo:

- Evropski regionalni razvojni sklad (European Regional Development Fund - ERDF)
- Evropski socialni sklad (European Social Fund - ESF)
- Evropski sklad za usmerjanje kmetijstva in garancije (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund - EAGGF)
- Finančni instrument za ribištvo (Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG)

Strukturni skladi so bili ustanovljeni z namenom pospeševanja razvoja in zmanjševanja razlik med regijami in državami v Evropski Uniji. Države članice in Evropska Unija družno podpirajo razvoj šibkejših regij. Financiranje projektov poteka s sodelovanjem lokalnih oblasti in države članice, tako da je delovanje Strukturne politike določeno kot dopolnjevanje nacionalnega izvajanja regionalne politike članic. Finančna pomoč Strukturnih skladov je zamišljena v več različnih oblikah, le-te pa naj bi se dodeljevale po vnaprej določenih kriterijih, hkrati pa naj bi bila odločitev razdeljena glede na:

- A. težo problema po posameznih regionalnih in socialnih problemih področij
- B. finančno sposobnost države članice glede na njeno blagostanje
- C. težo pomembnosti ukrepov za celotno Evropsko Unijo
- D. težo ukrepov glede na regionalni vidik
- E. posebne značilnosti predlaganih ukrepov

Finančna pomoč pa se posreduje v naslednjih oblikah:

1. delno financiranje operativnih programov
2. delno financiranje državnih pomoči, vključno s povračili
3. oblike individualnih podpor s soglasjem Evropske Komisije in države članice
4. delno financiranje projektov, vključno s povračili
5. podpore za tehnično pomoč in študije za pripravo izvedbe projektov

Načelo dodatnosti določa, da so sredstva strukturnih skladov le dodatna sredstva in ne nadomestilo lastnih sredstev države članice oziroma regije. Zgornja meja višine pomoči je 75% celotnih stroškov investicije za področja pod Ciljem 1 in minimalno 50% celotnih stroškov projekta za ostale regije. Za razumevanje delovanja sistema Strukturnih skladov je potrebno poznavanje razdelitve ciljev, ki jih zasledujejo posamezni skladi in kakšne so

¹ Potrebno je ločevati angleška izraza Incentives in Initiatives. Incentives so spodbude v obliki regionalnih garancij in ostalih oblik pomoči za industrijo in podjetniško dejavnost, Initiatives pa so pobude, za katere je iniciativo prevzela Evropska Komisija in se izvajajo v posamezni državi članici; po starih regulativah jih je bilo 13.

njihove naloge. Celoten sistem deluje na principu programskega izvajanja politike, tako so dolgoročni razvojni dokumenti osnova za izdana sredstva posameznih skladov. Da bi bil sistem čimbolj pregleden, najprej predstavljam posamezne sklade, nato pa razdelitev ciljev. Ker se v ta okvir vključujeta tudi Kohezijski sklad in Evropska investicijska banka, sem na kratko predstavila tudi njiju.

Evropski regionalni razvojni sklad

Evropski regionalni razvojni sklad (ERDF) je bil ustanovljen leta 1975. Zadolžen je za spodbujanje ekonomske in socialne kohezije, kjer je njegov osnovni cilj zmanjševanje razlik v stopnji razvitosti med regijami na ravni Skupnosti. Določene ima štiri vrste uporabe sredstev:

- investicije v izboljšanje produktivnosti, ustvarjale in ohranjale delovna mesta
- investicije v infrastrukturo
- podpora endogenega razvoja s pomočjo ukrepov, ki podpirajo in spodbujajo lokalne razvojne iniciative in aktivnosti malih in srednjih podjetij
- podpora inovativnih tehničnih pomoči, ki podpirajo investicije za izobraževanje in zdravstvo, ki so pomembna za strukturno prilagajanje regij

Njegova bistvena vloga je pri podpori Cilja 1 in 2 v regionalnem smislu in iniciative Skupnosti in inovativni ukrepi v sodelovanju s Socialnim skladom in Skladom za usmerjanje kmetijstva in garancij. Prav tako pa naj bi zagotavljal podporo pri financiranju čezmejnih, mednarodnih in medregijskih sodelovanj, pilotnih projektih in študijah, ki se nanašajo na razvoj celotne Skupnosti, posebej v regijah, katerih članice so vključene pod te cilje.

Evropski socialni sklad

Evropski socialni sklad (ESF) je bil ustanovljen leta 1958 in je namenjen izboljšanju in povečanju zaposlovanja v Skupnosti. Njegova politika je osredotočena na pet področij:

- aktivna zaposlovalna politika za boj proti brezposelnosti
- razvoj socialne sfere
- življenjsko izobraževanje in izpopolnjevalni sistemi
- premostitev ekonomskih in socialnih sprememb
- enakovredne možnosti zaposlovanja moških in žensk

Za podporo Sklada so določene naslednje kategorije prebivalstva:

- A. dolgoročno brezposelni
- B. mladi, ki prvič vstopajo na trg delovne sile
- C. ljudje, ki potrebujejo dodatna usposabljanja ali pomoč pri samozaposlovanju, da so jim omogočene nove možnosti zaposlitve - razvoj sposobnosti in poklicnih kvalifikacij in spodbuda ustvarjanja novih delovnih mest.

Evropski socialni sklad ima v svojih nalogah določeno tudi izvajanje iniciative EQUAL, ki naj bi uresničevala pobude Skupnosti proti diskriminaciji in neenakosti na trgu dela. V ta sklop sodijo predvsem naloge inovacijske narave in pilotski projekti, ki zadevajo trg dela, zaposlovanje in strokovno izpopolnjevanje; študije, tehnično pomoč in strokovno sodelovanje; tehnično pomoč, ki zadeva priprave, izvrševanje, nadzor in ocenjevanje nalog, ki so financirane iz Sklada.

Evropski sklad za usmerjanje kmetijstva in garancije

Evropski sklad za usmerjanje kmetijstva in garancije (EAGGF), ki je bil ustanovljen leta 1964, je usmerjen predvsem v naslednje naloge:

- a) okrepitev in reorganizacija kmetijstva, vključno z organizacijo in predelavo kmetijskih, ribiških in gozdarskih proizvodov;
- b) zagotavljanje preoblikovanja kmetijske proizvodnje in razvoja gozdarstva, ter podpora razvoja dopolnilnih dejavnosti za kmetovalce;
- c) zagotavljanje primerne življenjskega standarda kmetovalcev;
- d) pomoč pri razvoju družbene izdelave na ruralnih področjih z namenom zaščite okolja in podeželja.

Finančni instrument za ribištvo

Finančni instrument za ribištvo (FIFG) je deloval v okviru Kmetijskega sklada, z letom 1993 pa je postal samostojni instrument oz. sistem Skupnosti za ribištvo in marikulturo, ki igra pomembno vlogo pri subvencioniranju ribiškega sektorja.

Naloge, ki jih pokriva ta finančni instrument so naslednje:

- a) prizadevanje za doseg trajnega ravnovesja med ohranjanjem in izkotržiščanjem vodnih virov,
- b) povečevanje konkurenčnosti in razvoj stabilnega podjetništva v tem sektorju,
- c) povečevanje ponudbe in vrednosti proizvodov s tega področja,
- d) prispevanje k oživitvi področij odvisnih od ribištva in marikulture.

Izvrševanje pomoči iz FIFG se načrtuje kot del programa v skladu s Ciljem 1, izven tega cilja pa se predstavijo samostojni programski dokumenti v posamezni državi članici.

Kohezijski sklad

Kohezijski sklad je bil ustanovljen z Maastrichtskim sporazumom z namenom, da prispeva finančno pomoč projektom, ki naj bi pomagali dosegati cilje na področju okolja in trans-evropske transportne povezave v Evropski Uniji. Kriterij za dodelitev sredstev je bruto nacionalni proizvod (BNP) merjen v pariteti kupne moči (PPP). Če je le ta manjši od 90% povprečja Evropske Unije, je članica upravičena črpati sredstva iz Kohezijskega sklada. Če bi katera od članic presegla določeni kriterij, bi izgubila pomoč Kohezijskega sklada. Do leta 1999 so v ta kriterij uvrščene le štiri članice: Grčija, Španija, Irska in Portugalska, za katere je izdelan konvergenčni program, ki naj bi preprečil njihov prekomerni državni deficit.

Finančna pomoč sklada je usmerjena v:

- a. okoljevarstvene projekte in projekte, ki dopolnjujejo razvoj politike okolja
- b. projekte za transportno infrastrukturo skupnih interesov, ki jih financirajo članice
- c. preliminarne študije, ki se nanašajo na projekte in njihovo realizacijo
- d. pripravljalne projekte, ki analizirajo stroške in prihodke ter tehnično podporo projektov:
 - horizontalni ukrepi, kot so primerjalne analize vpliva pomoči Evropske Unije
 - ukrepi in študije, ki se nanašajo na monitoring in vrednotenje

- projektov in povečanje koordinacije in obstojnosti projektov
- ukrepi in študije, ki omogočajo potrebno prilagoditev pri realizaciji projekta

Odločitve o alokaciji sredstev se določajo glede na natančne in objektivne kriterije, ki se nanašajo na prebivalstvo in bruto nacionalni proizvod na prebivalca (BNP/pc) ter določeno območje, upoštevati pa je potrebno tudi ostale socialne in ekonomske indikatorje. Pomoč Kohezijskega sklada je pogojna, saj se le ta preklic oz. ustavi za nove projekte v primeru, da ima država članica prevelik deficit in ni odpravljen v enem letu ali časovnem obdobju, ki je določen.

Evropska investicijska banka - EIB

Evropska investicijska banka v sistemu Strukturnih skladov zavzema pomembno mesto, saj je vključena v celoten program delovanja skladov. Predstavlja instrument, ki omogoča kreditiranje in spodbudo pospeševanja ekonomskega in socialnega razvoja. Evropska investicijska banka zagotavlja finančno pomoč v naslednjih oblikah:

- posojila in druge oblike delnega financiranja investicijskih projektov
- globalna posojila
- delno financiranje tehnične podpore in študij za pripravo izvedbe projekta
- garancije

Za uspešno sodelovanje Evropske investicijske banke z ostalimi strukturnimi skladi in Evropsko Komisijo je bila potrebna uskladitev njenega statuta in s tem namena delovanja. Prav tako pa se je s tem omogočil lažji nadzor nad dodeljevanjem sredstev in vrednotenjem učinkov dodeljenih sredstev.

INSTRUMENTI PREDPRISTOPNE POMOČI

Na podlagi zaključkov Evropskega Sveta v Luxemburgu se za države kandidatke srednje in vzhodne Evrope in Ciper zagotovijo posepešene predpristopne strategije, ki bodo omogočale prilkjučitev kandidatk v skupno Evropsko Unijo. Okvir predpristopne strategije in vzpostavitev Partnerstva za pristop določata, da se je za vse države kandidatke potrebno doseči enoten okvir, so se za ta namen določili instrumenti predpristopne pomoči.

ISPA - Instrument strukturne politike v predpristopnem obdobju, katerega namen je države kandidatke uskladiti z infrastrukturnimi standardi Skupnosti in jim nuditi finančni prispevek k ukrepom, ki zadevajo okolje in prometno infrastrukturo. V smernicah Skupnosti glede razvoja vse evropskega prometnega omrežja se za predpristopno obdobje določa z Uredbo (št. 1267/1999) pomoč kot prispevek k pripravam na pristop k Evropski Uniji na področju ekonomske in socialne kohezije in se nanaša na okoljsko in prometno politiko.

Pomoč Skupnosti financirana iz okvira ISPA obsega projekte, posamezne faze projektov, ki so med seboj tehnično in finančno neodvisni, skupine projektov ali projektne načrte s področja okolja in primeta, ki jih s skupnim imenom imenujemo ukrepi. Faza projekta se lahko nanaša tudi na prehodne študije, študije izvedljivosti in tehnične študije za izvedbo projekta.

Višina sredstev se določa po kriterijih BDP/pc merjen v pariteti kupne moči,

merilih o prebivalstvu in površini države, na njihovo delitev pa vpliva tudi preteklo izvajanje ukrepov v okviru ISPA, ki so vidni preko poročil. Oblike pomoči so lahko nevračljiva, vračljiva sredstva ali katerakoli druga oblika pomoči. Stopnja pomoči pa ne sme presegati 75% javne porabe ali porabe v enaki vrednosti javnim organom. Komisija lahko določi višjo stopnjo 85%, če ugotovi, da je za realizacijo splošnih ciljev in ključnih projektov to potrebno. Države prejemnice morajo zagotoviti sistem upravljanja in nadzora do 1. januarja 2000 ali najkasneje do 1. januarja 2002, le ta naj bi zagotavljal:

- ustrezno izvajanje pomoči po okvirih Uredbe (št. 1267/1999) in v skladu z načeli finančnega upravljanja
- ločitev upravne in nadzorne funkcije
- poročila o porabi, ki se jih predloži Komisiji in izhajajo iz obračunskih sistemov in so preverljiva

Država prejemnica mora zagotoviti tudi preverjanje pravilnosti ukrepov, preprečevanje nepravilnosti in povračilo sredstev v primeru ugotovljenih nepravilnosti. Poleg preverjanja države prejemnice, lahko preverjanje opravi tudi Komisija in Računsko sodišče s svojim osebjem, ki izvaja tehnični in finančni nadzor.

Prošnje za dodelitev sredstev iz okvira ISPA morajo vsebovati naslednje podatke:

1. naziv telesa, ki je odgovorno za uveljavitev, naravo ukrepa ter opis ukrepa;
2. strošek in lokacijo ukrepa, vključno z navedbo medsebojne povezave in medsebojnega delovanja ukrepov, ki so na isti prometni osi;
3. časovni razpored za izvedbo dela;
4. študijo stroškov in dobička, ki zajema tudi opredelitev neposrednih in posrednih učinkov na zaposlovanje v primerih, ko je taka opredelitev mogoča;
5. presoja vpliva na okolje, takega, kot ga predvideva Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija o presoji vpliva določenih javnih in zasebnih projektov na okolje²;
6. informacije o skladnosti z zakonodajo o konkurenci in pravili za javna naročila;
7. finančni načrt, ki zajema podatke o gospodarski trdnosti ukrepa, ter celotno vsoto, ki jo država prejemnica zahteva od ISPA, od EIB - vključno s predpristopnimi kreditnimi linijami ter drugih virov Skupnosti ali držav članic, EBRD in Svetovne banke;
8. skladnost ukrepa s politiko Skupnosti;
9. podatke o dogovorih za zagotovitev učinkovite rabe in vzdrževanja objektov;
10. podatke o okoljevarstvenih ukrepih, o kraju in prednostni naravi ukrepa v državni strategiji za varstvo okolja, kot je opredeljena v Državnem programu za prevzem pravnega reda EU;
11. podatke o ukrepih v zvezi s prometom, o državni strategiji razvoja prometa ter o kraju in prednostni naravi ukrepov v tej strategiji, vključno s stopnjo usklajenosti s smernicami za vse evropska omrežja in vse evropsko prometno politiko.

Ocena ukrepov, ki se izvajajo v okviru ISPA:

A. Pri oceni ukrepov je treba uporabiti naslednja merila, da se zagotovi visoka kvaliteta v skladu z 2. členom Uredbe (št. 1267/1999):

² OJ L 175, 5.7.1985, str. 40. Direktiva je spremenjena z Direktivo 97/11/EC (OJ L 73, 14.3. 1997, str. 5).

1. gospodarska in družbena korist, vključno z njihovo sposobnostjo za pridobitev zasebnih finančnih virov, ki bo sorazmerna z razpoložljivimi sredstvi - vrednotenje se izvaja v luči analize stroškov in koristi;
2. dogovori za zagotovitev učinkovitega upravljanja in vodenja ukrepov;
3. prednostne naloge, določene v Partnerstvih za pristop za področja intervencije;
4. prispevek ukrepov k izvajanju politike Skupnosti na področju okolja ter rezultati presoje vpliva na okolja;
5. prispevek ukrepov k vse evropskim omrežjem in skupnim prometnim politikam;
6. vzpostavitev ustreznega ravnotežja med področji okolja in prometno infrastrukturo;
7. upoštevanje možnih alternativnih oblik financiranja.

Finančno poslovanje in nadzor izvajanja ukrepov:

1. V vsaki državi prejemnici se določi osrednji organ, prek katerega se usmerijo sredstva Skupnosti, odobrena v okviru ISPA. Vodja tega organa mora biti polno odgovoren za upravljanje s sredstvi v državi prejemnici.
2. Sistemi za poslovanje in nadzor v državah prejemnicah morajo omogočati zadostno revizijsko sledljivost, ki zlasti omogoča:
 - uskladitev končnih obračunov, sporočenih Komisiji, z računovodskimi evidencami in dokazno dokumentacijo na različnih upravnih ravneh,
 - preverjanje prenosov razpoložljivih sredstev Skupnosti in drugih sredstev,
 - proučitev tehničnih in finančnih načrtov projekta, poročil o napredku, razpisnih postopkov in postopkov za dodelitev pogodbe na različnih upravnih ravneh.
3. Postopek, ki mu je treba slediti pri dodeljevanju del, sklepanju pogodb za dobave ali storitve, mora biti opredeljen v finančnem memorandumu ter mora upoštevati:
 - ukrepe, ki jih pokriva finančni memorandum, mora država prejemnica izvajati v tesnem sodelovanju s Komisijo, ki ohrani odgovornost za uporabo namenskih sredstev,
 - komisija mora v tesnem sodelovanju z državo prejemnico zagotoviti, da lahko sodelujoči v razpisnih postopkih enakopravno konkurirajo, da ni diskriminacije ter da je izbrana ponudba ekonomsko najbolj ugodna.
4. Ustrezne notranje in zunanje finančne kontrole mora izvesti v skladu z mednarodno sprejetimi revizorskimi standardi pristojni državni organ za finančni nadzor, ki mora biti neodvisen, da lahko izvaja to nalogo. Vsako leto je treba revizijski načrt in povzetek rezultatov opravljenih revizij poslati Komisiji. Revizorska poročila bodo Komisiji na razpolago.

Komisija in država prejemnica morata pri usklajevanju programov in metod revizij sodelovati, da je izkoristek opravljenih revizij čim večji.

Država prejemnica mora v primerih, ko preglede izvajajo uslužbenci Komisije ali njeni ustrezno pooblaščen predstavniki, zagotoviti, da imajo te osebe pravico na mestu samem pregledati vso pripadajočo dokumentacijo in račune, ki se nanašajo na postavke, financirane iz finančnega memoranduma. Države prejemnice morajo pomagati računskemu sodišču pri izvajanju revizij, ki se nanašajo na uporabo sredstev, odobrenih v okviru ISPA. Pristojni organi morajo zagotoviti razpoložljivost vse dokazne dokumentacije glede izdatkov za vsak projekt za obdobje petih let po zadnjem plačilu, ki se nanaša na projekt.

5. Finančni memorandum z vsako državo prejemnico mora vsebovati naslednje določbe za finančne korekcije:

Če se pri izvajanju izkaže, da ukrep ne opravičuje dela ali celotne dodeljene pomoči, mora Komisija zadevo ustrezno pregledati ter zlasti zahtevati od države prejemnice, da v določenem času da svoj komentar ter odpravi vse nepravilnosti.

Po pregledu iz prvega odstavka lahko Komisija zmanjša, začasno prekine ali ukine pomoč za zadevni ukrep, če pregled pokaže nepravilnosti, neustrezno (nepravilno) kombinacijo sredstev ali neupoštevanje katerega od pogojev iz odločbe o dodelitvi pomoči, ter zlasti kakršno koli pomembno spremembo, ki vpliva na naravo ali pogoje izvajanja ukrepa, za katerega ni bilo zaproseno soglasje Komisije. Pri vsakem zmanjšanju ali ukinitvi pomoči je treba nakazane vsote vrniti.

Če Komisija meni, da nepravilnost ni bila odpravljena ali da del ali celotna operacija ne opravičuje vse ali dela pomoči, ki ji je bila dodeljena, mora Komisija zadevo ustrezno preiskati ter zahtevati od države prejemnice, da v določenem času da svoj komentar. Po preiskavi lahko Komisija, če država prejemnica ni sprejela ukrepov za odpravo nepravilnosti,

- a) zmanjša ali ukine morebitni predujem,
- b) ukine vso ali del pomoči, ki je bila dodeljena za ta ukrep.

Komisija mora določiti obseg popravka nepravilnosti ob upoštevanju narave nepravilnosti in razširjenosti nepravilnosti v sistemih upravljanja in nadzora. Vsote, ki jih je treba vrniti zaradi neupravičenosti do pomoči, je treba nakazati Komisiji. Tej vsoti se prištejejo obresti iz naslova zamude plačila v skladu z dogovori, ki jih sprejme Komisija.

Spremljanje in naknadna ocena

- A. Spremljanje se izvaja s skupaj dogovorjenim postopkom poročanja, vzorčnimi preskusi ter ustanovitvijo ad-hoc odborov. Izvaja se z uporabo fizičnih in finančnih kazalcev. Kazalci se morajo nanašati na specifičen značaj projekta in njegove cilje. Urejeni bodo tako, da bodo pokazali stopnjo, ki jo je ukrep dosegel glede na prvotno načrtan načrt in cilje, ter napredek, dosežen pri upravljanju, ter vse na to vezane težave.
- B. Odbori se ustanovijo v dogovoru med zadevno državo prejemnico in Komisijo. Oblasti ali organi, ki jih imenuje država prejemnica, Komisija in, kjer je to primerno, EIB, imajo svoje predstavnike v odborih. Lokalne in regionalne oblasti ter zasebna podjetja, kadar so pristojni za izvajanje projekta in če se jih projekt neposredno tiče, imajo prav tako predstavnike v teh odborih.
- C. Za vsak ukrep mora oblast ali organ, ki je zanj odgovoren, Komisiji predložiti poročilo o napredku v treh mesecih po koncu vsakega polnega leta izvajanja.
- D. Na podlagi rezultatov spremljanja ter upošteva je komentarje odbora za spremljanje mora Komisija, če je to potrebno, na predlog držav prejemnic prilagoditi prvotno odobreni znesek in pogoje za odobritev pomoči kakor tudi predvideni finančni načrt. Komisija bo opredelila ustrezne dogovore za te prilagoditve ter jih razvrstila glede na naravo in pomen.
- E. Oblast ali organ, odgovoren za ukrep, mora Komisiji predložiti končno poročilo v šestih mesecih po dokončanju ukrepa ali faze projekta. Končno poročilo mora zajemati:
 1. opis prevzetega dela, skupaj s fizičnimi pokazatelji, opredelitvijo stroškov po vrsti dela in ukrepe, izvedene glede na posamezne člene

- odločbe o dodelitvi pomoči;
2. certificiranje skladnosti dela z odločbo o dodelitvi pomoči;
 3. prvo oceno obsega, v katerem so bili predvideni rezultati doseženi, vključno zlasti:
 - a) dan začetka veljavnosti izvajanja ukrepa,
 - b) navedbo wax, v katerem bo ukrep po dokončanju upravljan,
 - c) potrditev, če je primerno, finančnih projekcij, zlasti glede operativnih stroškov in predvidenih prihodkov,
 - d) potrditev družbenokonomske projekcije, zlasti predvidenih stroškov in koristi,
 - e) navedbo dejavnosti, izvedenih za zagotovitev varstva okolja ter njihovo ceno.
 4. informacija o dejavnostih za obveščanje javnosti.
- F. Naknadna ocena mora zajemati uporabo virov ter uspešnost in učinkovitost pomoči ter njene učinke. Zajemati mora dejavnike, ki pripomorejo k uspehu ali neuspehu izvajanja ukrepov ter dosežke in rezultate. Zatorej bodo po dokončanju ukrepov Komisija in države prejemnice ocenile način, vključno z uspešno in učinkovito rabo virov, kako so bili izvedeni. Ocena bo tudi zajela dejanske učinke njihovega izvajanja, da bo mogoče oceniti, ali so bili doseženi prvotni cilji. Ob tem bodo, med drugim, ocenili prispevek teh ukrepov k izvajanju politik Skupnosti na področju okolja ali prispevek vseevropskih omrežij in skupnih prometnih politik ter presodili o vplivu teh ukrepov na okolje.
- G. Za večjo uspešnost pomoči, ki jo Skupnost nudi v okviru ISPA, mora Komisija zagotoviti, da se pri vodenju ISPA posebna pozornost posveti preglednosti upravljanja.
- H. Podrobna pravila za spremljanje in oceno bodo določena v odločbah Komisije za odobritev ukrepov.

Letno poročilo Komisije mora zajemati podatke o:

1. finančni pomoči, ki jo je Skupnost odobrila ali plačala v okviru ISPA, z letno razčlenitvijo po državi prejemnici in po vrsti projekta (okolje ali promet),
2. prispevku, ki ga je Skupnosti kot pomoč v okviru ISPA nudila državam prejemnicam za izvajanje okoljske politike Skupnosti in okrepitev vseevropskih prometnih infrastrukturnih omrežij; razmerju med ukrepi na področju okolja in ukrepih, ki se nanašajo na prometno infrastrukturo,
3. presoji skladnosti operacij pomoči Skupnosti v okviru ISPA s politikami Skupnosti, vključno s tistimi o varstvu okolja, prometu konkurenci in sklepanju javnih pogodb,
4. sprejetih ukrepih za zagotovitev koordinacije in doslednosti med ukrepi, financiranimi prek ISPA in ukrepi, financiranimi s prispevki iz proračuna Skupnosti, EIB in drugih finančnih instrumentov Skupnosti,
5. investicijah držav prejemnic na področju varstva okolja in prometne infrastrukture,
6. financiranih pripravljanih študijah in ukrepih za tehnično podporo,
7. rezultatih presoje, spremljanja in ocene ukrepov, vključno z informacijo o vseh prilagoditvah ukrepov za uskladitev z rezultati presoje, spremljanja in ocene,
8. prispevku EIB k oceni ukrepov,
9. rezultatih izvedenih preverjanj, nepravilnostih in upravnih in sodnih postopkih, ki so v teku,
10. o dejavnostih za obveščanje javnosti.

OSNOVE PREDLAGANIH SPREMEMB V SISTEMU STRUKTURNIH SKLADOV ZA OBDOBJE 2000-2006

Politične osnove reforme strukturnih skladov

Osnovni namen strukturnih skladov je podpirati konkurenčno okolje nenehnega razvijanja in uravnoveženega razvoja, ustvarjanje novih delovnih mest na celotnem območju Evropske Unije in spodbujanje izobraževanja za pridobitev kvalificirane delovne sile ter spodbujanje ekonomske in tehnične inovativnosti s pomočjo odstranjevanja neenakosti med regijami. Pomoč je tako namenjena trem glavnim vidikom razvoja regij in območij: infrastrukturi, razvoju človeškega kapitala in podpora produktivnosti sektorjev. Le-ta pa mora biti usklajena tako s kratkoročnim pristopom izvajanja politik, kot z dolgoročnim načrtovanjem. Posebna pozornost se posveča malim in srednjim podjetjem, ki predstavljajo osnovne potencialne kandidate za ustvarjanje novih delovnih mest. Poudarja se tudi enakopravnost pri zaposlovanju, velik poudarek dobiva tudi vpliv na okolje in njegova zaščita. Cilj Evropske Unije je omogočiti razmere, ki predstavljajo osnovo za ekonomski razvoj: rast, konkurenčnost, zaposlovanje. S spremembami regulativ želi povečati učinkovitost sistema in ga pripraviti na vstop novih članic v Evropsko Unijo. Izkušnje sedanjega sodelovanja članic v sistemu Strukturnih skladov kažejo, da obstaja potreba po boljši določitvi odgovornosti med članicami in Evropsko Komisijo. Ravno tako pa je za povečanje učinkovitosti potrebna večja koncentracija pomoči, decentralizacija in poenostavitev postopkov strukturnih skladov. Velik poudarek pa se daje tudi izboljšanju nadzora in kontrole izvajanja pomoči.

Delovanje strukturnih skladov je določeno s splošnimi načeli:

1. **načelo koncentracije** sredstev oziroma ukrepov na regije in skupine, ki jih najbolj potrebujejo glede na določene cilje, ki so opredeljeni s prioritetami in strogimi kriteriji
2. **načelo programiranja**, tj. načrtovanega in programiranega usmerjanja sredstev, ki določa, da sredstev ni mogoče pridobiti za posamezne nepovezane investicije, temveč se dodelijo na osnovi razvojnih programov
3. **načelo partnerstva**, ki pomeni sodelovanje Evropske Komisije, vlad članic in lokalnih in regionalnih oblasti
4. **načelo dodatnosti pomoči** (additionality), ki pomeni, da skladi dopolnjujejo finančna sredstva lastnih sredstev članic, ne pa da jih nadomeščajo. V regionalnih razvojnih programih je tako potrebno zagotoviti sofinanciranje iz privatnih in lokalnih virov.
5. **načelo subsidiarnosti**, ki pomeni, da je organizacija skladov administrativno določena z regionalno, nacionalno in evropsko prioriteto, pri tem pa je vloga Skupnosti omejena na tisto poslovanje, kjer je potrebno skupno odločanje
6. **načelo učinkovitosti vrednotenja učinkov**, ki naj bi povečalo kontrolo in nadzor učinkovitosti ter uspešnosti, proračunsko disciplino in poenostavitev celotnega sistema pomoči strukturnih skladov³

NAČELA REGIONALNE POLITIKE

Nova regionalna politika prinaša tudi nova načela, po katerih se črpajo sredstva strukturnih skladov za razvoj gospodarsko šibkih in konkurenčno

³ Povzeto po internem gradivu Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj

manj sposobnih evropskih regij. Vsebuje pet temeljnih načel in sicer: načelo planiranja, partnerstva, dodatnosti in kompatibilnosti ter združevanja sredstev.

SPLOŠNI POIZKUS KONCENTRACIJE

OMEJENO ŠTEVILO CILJEV

Iz sedanjih 6 ciljev se združijo le-ti v 3, od katerih sta 1 in 2 regionalnega značaja in 3 horizontalni, namenjen pospeševanju razvoja človeških resursov. Nova razdelitev ciljev je torej sledeča:

Cilj 1: Pod ta cilj se uvrstijo regije na ravni NUTS 2, ki zaostajajo v razvoju in se srečujejo z resnimi problemi glede razvitosti, zaposlovanja, pomanjkljive infrastrukture ipd. V okviru Cilja 1 so vključena področja, ki imajo BDP na prebivalca manjši od 75% povprečja Evropske Unije. Predlagano pa je, da se regije pod Ciljem 6 katerih BDP na prebivalca je pod 75% povprečja v celoti vključijo pod Cilj 1. Komisija naj bi zato sestavila novo listo regij, ki sodijo pod ta cilj odvisno od nacionalne razvitosti, števila prebivalstva in razlik v stopnjah razvitosti posamezne članice od povprečja Evropske Unije.

Cilj 2: Pod ta cilj se uvrstijo regije z ekonomskimi in socialnimi problemi, kamor sodijo področja s problemi prestrukturiranja, visoko brezposelnostjo in negativno stopnjo rasti prebivalstva oziroma depopulacijo. Vsi strukturni skladi naj bi z notnim programom finančno pripomogli k razvoju regij pod tem ciljem. Tako naj bi se v tem cilju združila sedanja cilja 2 in 5b.

Cilj 3: Namenjen je za modernizacijo sistema vzgoje, izobraževanja in zaposlovanja kot podpora razvoja človeškega kapitala in je omejen na področja, ki ne spadajo pod Cilj 1 ali 2. Tako naj bi se pod tem ciljem združila Cilja 3 in 4.

Tabela 1: Nova razdelitev skladov glede na zmanjšano število ciljev

CILJ 1	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG
CILJ 2	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG
CILJ 3		ESF		

Načelo koncentracije se bo s spremembami še bolj uveljavilo. Njegov glavni namen je povečati koncentracijo sredstev na tistih območjih, ki so pomoči najbolj potrebna. Zmanjšanje števila ciljev bo torej pripomoglo k boljši alokaciji sredstev in hkrati večji preglednosti izvajanja strukturne politike.

RAZPOREDITEV FINANČNIH SREDSTEV

Za obdobje 1994-1999 so se finančna sredstva v višini 163 milijard euro določila v Edinburgu na Evropskem svetu decembra 1992. Razdelitev sredstev je bila za Cilj 1 določena s pravnimi osnovami (regulativo), za vse ostale cilje pa je Evropska Komisija fiksno določila zneske po naslednjih kriterijih:

- izbrana populacija
- nacionalna razvitost
- regionalna razvitost
- teža problem, posebej pri nezaposlenosti

Z predlogom novih regulativ je za Strukturne sklade načrtovanih 218,4 milijard euro v skladu z Agendo 2000. Z namenom večje učinkovitosti, naj bi se način razdelitve sredstev spremenil. Za vse cilje je predvideno, da bo Evropska Komisija določila fiksne zneske za posamezno članico, ki pa bodo v začetku pokrivali največ 90% odobrenih sredstev namenjenih za pomoč. Dodelitev sredstev poteka v skladu s kriteriji posameznih ciljev. 10% sredstev, ki bodo ostala, pa bo dodeljenih v srednjeročnem roku, a ne kasneje kot 31. marca 2004. Za ta sredstva bodo morale članice dokazati razvoj izvajanja programov in njihovo realizacijo, poleg tega pa bo morala vsaka članica dokazati zmožnost sofinanciranja projektov iz lastnih virov. Za Cilj 1 je predvidenih 2/3 celotnih sredstev Strukturnih skladov za podporo lastnim virom regij, ki so določene pod tem ciljem. Za Cilj 3 pa se bodo sredstva dodeljevala v skladu z razmerami na trgu delovne sile.

Ker je financiranje zelo povezano s spremljanjem in nadzorom, ki nudi informacije o izvajanju programov, je sistem učinkovitega monitoringa ključni element izvajanja strukturne politike. Za Slovenijo je tak sistem torej nujni pogoj, ki bo omogočal črpanje sredstev iz Strukturnih skladov.

PROGRAMIRANJE

V obdobju 1994-1999 je bilo programiranje⁴ dokumentov za intervencije Strukturnih skladov določeno za šestletno obdobje, z izjemo Cilja 2, za katerega so se načrtovali dokumenti za dve oziroma triletno obdobje. Dosedanji sistema je tako poznal dva postopka sprejemanja dokumentov:

- a) klasični tristopenjski postopek, ki je vključeval (i) sestavo Državnega razvojnega načrta (Development Plan) s strani članice, (ii) sestavo Razvojnega okvira podpore Skupnosti (Community Support Framework), ki ga v soglasju sestavijo Evropska Komisija, članica in lokalne in regionalne oblasti in (iii) izvajanje programa, ki poteka na osnovah Operacijskih programov (Operational programs);
- b) poenostavljeni dvostopenjski postopek, ki je vključeval (i) sestavo Državnega razvojnega načrta s strani članice in (ii) sestavo Enotnega programskega dokumenta (Single Programming Document).

Za obdobje 2000-2006 pa se načrtuje programiranje za sedem let za vse tri cilje, vendar bodo vsi dokumenti morali opraviti srednjeročno analizo in ovrednotenje programov. Ker je bilo število Operacijskih programov in Enotnih programskih dokumentov v prejšnjem razdobju preko 500, Evropska Komisija predlaga, da se v novem obdobju za Cilj 1 in 2 sestavljajo le Enotni programski dokumenti vsake članice na ravni NUTS 2. Za Cilj 3 pa se sestavijo Enotni programski dokumenti le za področja, ki ne spadajo pod Cilj 1 ali 2. Postopek izdelave Razvojnega okvira evropske podpore se priporoča za Cilj 1 le v primeru, če so sredstva višja od 1 milijarde euro, za ostale pa je dovolj sestava Enotnega programskega dokumenta. Tudi na področju programiranja bo monitoring pridobil na veljavi, saj se načrtuje, da bo v bodoče članica po sprejetju dokumentov morala podati natančni programski dokument, ki bo pokazal načrtovane izboljšave, finančno alokacijo sredstev in učinkovitost izvajanja programov.

⁴ programming - programiranje, s tem je mišljen celoten postopek sestave dolgoročnih razvojnih dokumentov.

Spremembe monitoringa programov

V obdobju 1994-1999 je bilo z regulativami omogočeno sodelovanje na vseh nivojih programiranja. Članicam je bilo tako omogočeno, da so vključevale v dolgoročno načrtovanje tudi regionalne in lokalne oblasti. Toda izkazalo se je, da je tak pristop prinesel veliko pomanjkljivosti. Večkrat se je zgodilo, da pri programiranju niso sodelovale vse ravni, da sistem odločanja ni bil pregleden in da je velikokrat prišlo do nepravilnosti, ker niso bile določene pristojnosti posameznih sodelujočih. Z novimi regulativami pa je Evropska Komisija predlagala, da se načelo partnerstva poglobi in upošteva na vseh ravneh. Tako se v programiranje vključi poleg lokalnih in regionalnih oblasti tudi ekonomske in socialne partnerje, organizacije, ki so povezane z zaščito okolja in ostala združenja, ki kakorkoli lahko sodelujejo pri načrtovanju razvoja.

Vsak Razvojni okvir podpore Skupnosti (Community Support Framework), Enotni programski dokument (Single programm document) in Operacijski programi (Operational programs)⁵ potrebujejo Odbor za spremljanje in nadzor (Monitoring Committee)⁶. Tak odbor je sestavljen iz predstavnikov nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti in predstavnikov Evropske Komisije. Običajno se srečuje dvakrat letno z namenom pregleda napredka pri izvajanju programov. Z novimi regulativami bo to področje delovanja razdeljeno na dva dela: (i) Poslovodni organ (Managing authority)⁷ za katerega naj bi država članica določila odgovorne za vsak posamezni program, ki naj bi nadzorovali izvajanje oziroma implementacijo⁸ programa in (ii) Odbor za spremljanje in nadzor, ki mu predseduje vodja Poslovodnega organa. Pravico do glasovanja imajo vsi, ki finančno sodelujejo pri izvajanju projekta, ostali partnerji in predstavniki Evropske Komisije pa imajo le svetovalno vlogo.

Načelo planiranja

Vsaka država članica Evropske komisije mora pripraviti t.i. Community Support Framework (v nadaljevanju CSF)-Razvojni okvir evropske podpore (Opomba: Ta izraz ni dobeseden prevod angleškega izraza CSF, vendar slovenski izraz uporabljam zato, ker se v slovenski literaturi uveljavlja; to velja tudi za izraz Strateški razvojni plan, ki je v angleščini poimenovan kot Operational Programmes.), t.j. regionalno razvojni plan izvajanja in financiranja celotnega programa in sicer za obdobje treh ali petih let. Opredeljuje vsebino in strategijo regionalnega razvoja ter predstavlja finančni plan, ki se nanaša na finančno podporo strukturnih skladov in kohezijskega sklada. Potem je podrobneje razdeljen v t.i. Operational Programme-Strateških razvojnih programih, v katerih je prikazan razvojni okvir za posamezne sektorje.

⁵ Glej razlago na strani 23.

⁶ Prevod angleškega izraza sem sestavila iz uradnega prevoda besed monitoring in committee, vendar se le-ta v praksi ne uporablja.

⁷ Prevod angleškega izraza sem sestavila iz uradnega prevoda besed management in authority, vendar se le ta v praksi ne uporablja.

⁸ implementation: izvajanje - Angleško slovenski glosar k pridružitvenemu sporazumu med Slovenijo in Evropsko Unijo, Uradni list RS št. 44, 24. julij 1997;

Načelo partnerstva

Načelo partnerstva predstavlja sodelovanje treh partnerjev: Evropske komisije, države članice in predstavnikov regionalne ali lokalne ravni države članice. Reforma regionalne politike ni pomembna samo na državni ravni, temveč ima pomembno vlogo na regionalni ali lokalni ravni.

Država je dolžna sprejeti zakon o novi regionalni politiki in s tem spremeniti usmeritve in instrumente ter istočasno izgrajevati in usposabljeni lokalne/regionalne institucije. Država je močno prisotna v novi regionalni politiki le tam, kjer je bolj učinkovita od nižje ravni. Nastopa le posredno, tako da spodbuja oblikovanje regionalno razvojnih agencij in programov.

Na drugi strani pa je nova regionalna politika namenjena predvsem regionalnim in lokalnim oblastem, ki so nosilci razvojnih iniciativ. Pripravljati in izvajati morajo regionalno razvojne programe. Evropska komisija in država pa jim pri tem nudita finančno pomoč. Zaradi materialnega interesa lahko pričakujemo, da bodo ti programi pokrili celotno ozemlje države.

Načelo kompatibilnosti

Plani in strategije regionalnega razvoja morajo biti usklajeni na ravni Skupnosti kot tudi na nacionalni ravni. Od tega je odvisna finančna podpora Evropske komisije, ki financira le tiste programe, ki se nanašajo na prioritete in ciljna področja strukturnih skladov.

Načelo združevanja sredstev

Eden od poglobitnih ciljev EU je enakomeren in usklajen razvoj vseh regij, zato se finančna sredstva koncentrirajo na regije, ki se soočajo s socialnimi in ekonomskimi problemi. Na podlagi določenih kriterijev EU določi, katera regija je upravičena do sredstev iz strukturnih skladov.

Načelo dodatnosti

Eno bistvenih načel nove regionalne politike je načelo dodatnosti - additionality, ki zahteva, da sredstva iz proračuna EU ne smejo služiti kot nadomestek, ampak kot dodatek k nacionalnim sredstvom za pomoč določenim regijam.

Osrednji pomen načela dodatnosti je v tem, da finančna sredstva strukturnih skladov in kohezijskega sklada ne nadomeščajo finančne pomoči države članice in njenih predstavnikov na lokalni/regionalni ravni ter pomoči njenega zasebnega sektorja, temveč ta sredstva predstavljajo dodatno finančno pomoč državi in nižjim teritorialnim ravnam.

Tradicionalna regionalna politika ne pozna načela dodatnosti, zato je v preteklosti prišlo do neracionalnega trošenja denarja iz proračuna EU. Veliko sredstev so namenili za subvencioniranje nedonosnih projektov in nedobičkonosne industrije. Danes pa nova regionalna politika skupaj z načelom dodatnosti v Evropi narekuje, kako naj se čimbolj učinkovito razporejajo finančna sredstva strukturnih skladov in kohezijskega sklada za regionalni razvoj.

IZVAJANJE NAČELA DODATNOSTI

Načelo dodatnosti se ravna po pravilu ex-ante, za katerega je značilno, da na osnovi porabe za izvajanje programov iz preteklega obdobja (1989-93) napovemo, kakšna bo javna poraba za izvajanje programov v naslednjem obdobju (1994-99).

Poudarila bi, da CSF vsebuje dva programska obdobja, ki obsegata od 3 do 5 let. Razlika med obdobjema je v tem, da prvo predstavlja dejansko porabo sredstev v tem obdobju in je podlaga za napoved porabe sredstev v naslednjem programskem obdobju (npr. obdobje 1989-93 je osnova za določanje porabe sredstev v obdobju 1994-99; to pa bo podlaga za obdobje 2000-04).

Stalni nadzor upravičene porabe sredstev v zvezi z načelom dodatnosti zahteva, da državna oblast vsako leto pošlje Komisiji, najmanj en mesec pred drugim srečanjem Nadzornega Komiteja, tabelo porabe sredstev po posameznih sektorjih in tabelo pregleda načela dodatnosti, ki prikazuje porabo za leto n-2, n-1, oceno porabo za tekoče leto n in napoved višine sredstev za leto n+1.

Med Komisijo in državo članico mora biti sklenjen dogovor, da se dejanska poraba ne sme znatno razlikovati od letne povprečne porabe sredstev za obdobje 1994-99. Če pa bi prišlo do omenjenih razlik, mora državna oblast razložiti, zakaj je prišlo do takih razhajanj. Razlaga državnih oblasti bi se lahko nanašala na sprejete makroekonomske hipoteze, ko je bil pisan CSF.

Poleg tega bo državna oblast obvestila Komisijo o kakršnihkoli institucionalnih, administrativnih ali statističnih spremembah v trenutku, ko bo napisan Razvojni okvir evropske podpore. Ta ima lahko znaten vpliv na raven upravičene porabe sredstev za regionalni razvoj. Posebej bi morale biti več informacij o katerihkoli delnih ali skupnih odločitvah, kako naj bo predlog načela dodatnosti obravnavan od primera do primera v povezavi s partnerstvom.

Če raven trošenja v državi članici pade pod povprečjem obdobja 1989-93, bo Komisija na osnovi informacij, ki jih je dobila od državne oblasti, določila, če je odnos do načela dodatnosti ogrožen.

Če je po mnenju Komisije odnos do načela dodatnosti ogrožen, lahko Komisija zahteva, da država članica sporoči v okviru določenega časovnega obdobja podrobnosti o meritvah, ki so bile zahtevane v odnosu do upravičene ne-sofinancirane (non-cofinanced) porabe. Komisija bo potem odločila, glede na postopke zapisane v Pravilih, katere meritve bodo upoštevali pri sofinancirani porabi iz strukturnih skladov.

PREDNOSTI IN SLABOSTI NAČELA DODATNOSTI

Načelo dodatnosti prinaša s sabo številne prednosti. Ena od prednosti je ta, da spodbuja racionalno rabo evropskih sredstev. Vendar ta sredstva ne moremo dobiti za posamezne nepovezane investicije, pač pa se odobrijo na osnovi razvojnih programov in dokumentov, sprejetih v državah članicah, iz katerih izhajajo posamezni projekti. Torej mora država članica pripraviti dokument, iz katerega je razvidna vsebina programa, poraba sredstev za ta program in njihov pričakovani učinek ter ga posredovati Evropski komisiji,

saj ji ta dokument omogoča jasen pregled nad trošenjem sredstev iz proračuna EU.

Druga prednost pa je v tem, da se pri financiranju regionalno razvojnega programa vključujejo lokalni vir. Predstavniki regionalne oz. lokalne ravni so nosilci razvojnih iniciativ. Pripravljajo in izvajajo razvojne programe, ki omogočajo, da bo njihova regija dohitela gospodarsko bolj razvite regije. Pri tem jih spodbuja tudi država z razvojnimi agencijami in finančnimi injekcijami. Vendar pa velik del finančnih sredstev mora regija skupaj s zasebnim sektorjem priskrbeti sama. Na drugi strani pa dodatek dobi tudi iz strukturnih skladov. Ker gre tu v večji meri za trošenje nacionalnih sredstev, si ne smejo privoščiti kakršnihkoli spodrsrlajev in neuspehov, zato mora biti njihov program odlično pripravljen.

Kot vsaka stvar ima tudi načelo dodatnosti poleg prednosti tudi slabosti. Ena od slabosti je ta, da Evropska komisija financira samo tiste programe, ki so za njo prioriteta in ki se nanašajo na njena ciljna področja. Veliko denarja namenja za izgradnjo cest in infrastrukture (npr. telekomunikacije), ki jih bo v bodoče najbolj potrebovala. Iz tega je razvidno, da upošteva zlasti svoj interes in ne toliko interes države članice in njenih regij.

Naslednja pomanjkljivost načela dodatnosti je ta, da kljub njegovi veljavi nekatere države članice bolj smotrno izkoristijo dodatna sredstva iz proračuna EU kot druge. Zaradi tega bi morala Evropska komisija bolje presoditi, komu naj da več sredstev za regionalni razvoj (Mežnarič, 1999, str. 2).

Pomanjkljivost je tudi ta, da načelo dodatnosti definira samo dodatek sredstev k nacionalni pomoči in spregleda to, da gre preveč teh sredstev za administrativna dela in ne dovolj direktno za samo izvajanje regionalno razvojnega programa.

Načelo dodatnosti je za Republiko Slovenijo bistvenega pomena, saj predstavlja dodatna sredstva za razvoj slovenskih regij, hkrati pa zahteva tudi povečanje regionalnemu razvoju namenjenih sredstev, če naj se izkoristi potencialno razpoložljiva pomoč iz skladov EU. Pogoj za pridobitev teh sredstev pa je sprejetje nove regionalne politike in izpolnitev številnih zahtev za polnopravno članstvo. Čim hitrejši vstop bo Sloveniji omogočil večji pritok denarja iz proračuna EU.

SISTEM PRIPRAV BODOČIH ČLANIC EVROPSKE UNIJE

Opis sistema in instrumenti predpristopne pomoči

Sredstva iz Strukturnih skladov in Kohezijskega sklada so v obliki nepovratnih sredstev pomoči, ki jih članica skupaj z lastnimi sredstvi in z vključitvijo privatne iniciative plasira v projekte za razvoj različnih področij. V Evropski Uniji, ki predstavlja več kot le okolje proste trgovine, se spodbujajo zmanjšanja disparitet v dohodkih, zaposlenosti, infrastrukturi in razvoju med članicami in med njenimi regijami. Če torej Evropska Unija želi nastopati kot enoten tekmelec na svetovnem konkurenčnem trgu, mora poskrbeti za čim večji izkoristek ekonomskega in človeškega potenciala in zagotoviti splošno raven rasti na celotnem svojem območju. Zaveda se namreč, da je celota trdna le toliko, kot njen najšibkejši člen, zato je za prihodnje članice, ki bodo šibki členi gospodarstva Evropske Unije, pripravljen poseben pro-

gram finančne pomoči.

V trenutnem obdobju se za vključitev v Evropsko Unijo pripravlja in poteguje 11 držav: Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Poljska, Slovenija, Bolgarija, Latvija, Litva, Romunija in Slovaška. Med temi je prvih šest naštetih že v ožjem krogu pogajanj in imajo z Evropsko Unijo že sklenjen Pridružitveni sporazum. Za Republiko Slovenijo je le-ta v celoti sklenjen in ratificiran s strani vseh članic s 1. februarjem 1999. Tako kot za vse članice, bo tudi za Slovenijo veljalo prehodno obdobje prilagajanja.

V sistemu Strukturnih skladov se s tem namenom začenja poseben program izvajanja za bodoče članice. Integracija prihodnjih članic bo potekala v naslednjih treh fazah:

1. Do leta 2000 je načrtovano izvajanje programa PHARE, ki je namenjen enajstim državam za hitrejšo vključevanje v evropske integracijske procese. Ustanovljen je bil leta 1989 kot instrument za pomoč v tranziciji na Poljskem in na Madžarskem, kasneje pa se je uveljavil tudi v ostalih državah. Republika Slovenija od leta 1992 prejema denarno pomoč preko programa PHARE predvsem za programe čezmejnega sodelovanja in izvajanje tehnične pomoči.
2. med letom 2000 do vključitve, to je polnopravnega članstva se bodo izvajali trije finančni instrumenti:
 - a) Prenovljeni sistem PHARE bo ostal najpomembnejši instrument. Največja reforma v okviru PHARE programa je bila sprejeta v letu 1997 in se sedaj postopno uvaja. V tem času je bil Phare predpristopni program, ki je pomagal državam kandidatkam, da sprejmejo in uskladijo *acquis*, se pripravijo na konkurenčni boj na trgu Evropske Unije in postopno dosežejo ekonomsko in socialno kohezijo. Z letom 1999 te naloge niso več prioriteta PHARE programa, sedaj izvaja programe vzpostavljanja organizacije in zasnov sistemov planiranja, ki bodo bodočim kandidatkam omogočili, da se bodo uspešno pripravile na predpristopne finančne instrumente, ki bodo začeli veljati po letu 2000. Pridružitveni sporazum (The accession Partnership) je osnova predpristopne strategije; PHARE, ISPA in SAPARD bodo le finančno pripomogli k podpori in usmeritvi aktivnosti, ki se navezujejo na pridruževanje. Financiranje iz vseh treh finančnih instrumentov se med seboj ne more kombinirati in je za vsakega posebej določena politika in smernice izvajanja v sodelovanju z odgovornim DG-jem (Directorate General)⁹. PHARE bo imel enako vlogo kot Cilj I v sistemu Strukturnih skladov, tako da bo bodoče članice seznanil z načinom izvajanja strukturne politike. Pomoč PHARE je zasnovana na specifičnih programskih osnovah, ki se oblikujejo s sodelovanjem Evropske Komisije in držav prejemnic. Program Phare bo še naprej podpiral procese gospodarskih reform, zato se bodo med leti 2000-2006 sredstva v okviru PHARE programa namenjala predvsem svetovanju, tehnični podpori, kot pomoč reformam, regionalnim projektom in projektom povezovanja na mednarodni ravni.
 - b) SAPARD (The new Special Action Programme for Preaccession Aid for Agriculture and Rural Development) bo deloval kot osnova za kasnejšo vključitev v Evropski kmetijski sklad (European Agricul-

⁹ Directorate General DG so oddelki v Evropski Uniji, ki delujejo v pomoč Evropske Komisije in so razdeljeni po vsebinah, ki jih zastopajo. Vsak DG ima svoje naloge in jih izvaja za vse članice EU. Lahko bi ga primerjali z našimi ministrstvi.

ture Guidance and Guarantee Fund - EAGGF). Njegova glavna naloga je pospeševanje razvoja kmetijstva, spodbujanje razvoja kmetijskih organizacij in prehranske industrije. Celoten instrument je namenjen pripravi prihodnjih članic na številna pravila in postopke, ki potekajo v okviru Evropskega kmetijskega sklada.

- c) ISPA (The new Pre-Accession Structural Instrument), ki bo imel podobno nalogo, kot jo ima v sistemu Strukturnih skladov Kohezijski sklad. Posebnost tega sklada je, da ne deluje po principu programskih dokumentov, ampak direktno financira projekte. To so projekti transportne infrastrukture in projekti za varstvo okolja. Trenutno Kohezijski sklad nudi pomoč najrevnejšim državam v Evropski Uniji. ISPA pa bo financirala predvsem države, ki imajo visoke izdatke in potrebe za pripravo in doseganje transportnih in okoljevarstvenih standardov Evropske Unije.

Tabela 2: Razdelitev sredstev predpristopnih instrumentov

Predpristopni instrumenti	mio euro, 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PHARE	1,560	1,560	1,560	1,560	1,560	1,560	1,560
SAPARD	520	520	520	520	520	520	520
ISPA	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040
SKUPAJ	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120

Vir: http://www.europa.eu.int/council/off/conclu/mar99_en.htm

3. Po vključitvi je načrtovana implementacija sistema Strukturnih skladov, kot ga že poznajo in izvajajo dosedanje članice.

Tabela 3: Razdelitev sredstev za strukturno politiko

Strukturna sredstva	mio euro, 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Strukturni skladi	29430	28840	28250	27670	27080	27080	26660
Kohezijski sklad	2615	2615	2615	2615	2515	2515	2510
SKUPAJ	32045	31455	30865	30285	29595	29595	29170

Vir: http://www.europa.eu.int/council/off/conclu/mar99_en.htm

Finančna sredstva trenutnega programskega obdobja Strukturnih skladov (1994-1999) znašajo 163 milijard euro, kar predstavlja kar 1/3 vseh sredstev proračuna Skupnosti, pa le-ta še zdaleč ne zadoščajo za vse potrebe in uresničitev vseh zastavljenih ciljev. Prav v tem pogledu je širitev Evropske Unije velik zalogaj, saj 11 prihodnjih članic držav centralne in vzhodne Evrope zagotavlja le 30% BDP na prebivalca povprečja sedanjih članic. Tako bi se Evropski Uniji z 26 članicami BDP na prebivalca znižal za 15% glede na sedanje povprečje. Te drastične spremembe finančnih tokov zato zahtevajo korenite spremembe v sistemu Strukturnih skladov. Skupnost se je tega problema lotila vestno in s previdnostjo, zato načrtuje spremembe predvsem v večji koncentraciji sredstev, večji učinkovitosti finančnih pomoči in poenostavljanju postopkov za pridobitev finančne pomoči iz sistema Strukturnih skladov.

Nujne in potrebne ureditve in spremembe prihodnjih članic

Slovenija se že dalj časa aktivno pripravlja na vstop v Evropsko Unijo. V ta okvir spada tudi priprava nove Strategije gospodarskega razvoja Slovenije

in priprava Strategije regionalnega razvoja Slovenije. Za vključitev v sistem Strukturnih skladov je določeno nekaj pravil in osnov, ki jih mora posamezna bodoča članica izpolniti, kar velja tudi za Slovenijo. Osnove prilagoditev in sprememb so določene po regulativah in tehničnih napotkih Evropske Komisije. Poizkušala bom podati kratek pregled sedanjih in prihodnjih nalog za to področje, ki jih je in jih bo izvajala tudi Slovenija.

UREDITEV OSNOV PRIHODNJE ČLANICE

DEFINIRATI USKLAJENE IN NATANČNE NALOGE ZA IZVAJANJE STRUKTURNE POLITIKE

V to točko bi lahko vključili sestavo strategije dolgoročnega razvoja, ki predstavlja osnovni okvir za izvajanje usklajene politike gospodarskega in regionalnega razvoja. Zelo pomembno je, da se določijo cilji in naloge na tej stopnji, saj iz teh osnov izhajajo vsa nadaljnja dela in delitve. Slovenija mora za vključitev v politiko Strukturnega prilagajanja v okviru nacionalne zakonodaje in politike upoštevati smernice regionalnega razvoja s pravnimi viri Evropske Unije. "Acquis"¹⁰ se zato izvaja na vseh področjih gospodarstva in ekonomske aktivnosti v Sloveniji. Regionalna politika v evropskem merilu zelo pridobiva na pomenu, zato je Slovenija primorana na osnovi uveljavljenih postopkov uskladiti in za nekatera območja na novo uvesti osnove regionalne politike. Smernice se uresničujejo s sestavo Strategije regionalnega razvoja Slovenije, ki v sodelovanju s tujimi strokovnjaki predstavlja zasnovo za Belo knjigo o regionalni politiki. Kot krovni zakon za to področje pa se sestavlja Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja Slovenije, ki je v času pisanja diplomske naloge v vladni proceduri za pripravo na drugo branje. Poleg teh dveh osnovnih dokumentov, pa se regionalna politika navezuje tudi na prostorski razvoj in zato potekajo priprave Prostorskega plana Slovenije. Veliko število resorjev, ki so posredno ali neposredno vezani na regionalno politiko, mora uskladiti svoje delovanje, kar pa je že tema naslednje točke.

MODERNIZACIJA JAVNIH SLUŽB

S tem mislim predvsem v smislu decentralizacije upravljanja in organiziranja. S to nalogo se Slovenija spopada s poizkusom vzpostavitve pravnih okvirov delovanja državne uprave in lokalne samouprave. Usklajenost in medsebojno sodelovanje nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti je osnovni predpogoj za uspešno izvajanje politike tako v domačem okviru kot v okviru skupne politike Evropske Unije. V Sloveniji se za transparentno izvajanje finančnih instrumentov predpristopne pomoči in tudi za kasnejše operativno delovanje v okviru Strukturnih Skladov, zastavlja vprašanje vmesnih upravnih enot med občinami kot lokalno samoupravnimi skupnostmi in državo kot celoto. Strokovna mnenja o regionalizaciji Slovenije so različna in dvostransko argumentirana. Na eni strani obstaja mnenje, da ne obstaja pravna podlaga, da bi bilo nujno za Slovenijo kot bodočo članico Evropske Unije, ustanovitev regij in da bi se ob določitvi le-teh, zaradi povečanih administrativnih in organizacijskih del izgubila kontrola in učinkovitost delovanja regionalne politike. Po drugi strani pa se predstavljajo argumenti, da bo izvajanje predpristopne pomoči v okviru instrumenta PHARE (cross border) čezmejno sodelovanje oteženo, če ne morda sploh nemogoče.

¹⁰ Acquis communautaire - veljavna pravila EU, ki jih mora vsaka članica v celoti sprejeti. Za vključevanje obstaja možnost sklenitve prehodnega dogovora za usklajevanje zakonodaje.

Za sistem Strukturnih skladov, obstaja praksa v članicah, da izkazujejo podatke po regijah, na podlagi katerih zaprosajo za pomoč. Moje osebno mnenje je, da se regionalna politika vsebinsko ne more izvajati centralizirano in v okviru pristojnosti državnih organov, ker so le-ti premalo seznanjeni s potrebami in možnostmi področij po Sloveniji, same občine pa so premajhne oziroma občinska uprava ne premore toliko strokovnega znanja in finančnih sredstev, da bi bila lahko odgovorna za regionalni razvoj področja. Nenazadnje pa občina nima pristojnosti nad dovolj velikim področjem. Neka vmesna forma bi bila zato potrebna iz vsebinskega vidika za boljše povezovanje in sodelovanje. Tako bi imeli vsi enake možnosti prispevati k razvoju in uresničevati cilje za dolgoročni napredek.

RAZŠIRITEV RAVNI VODENJA REGIONALNE POLITIKE

Regionalna politika z vstopom v Evropsko Unijo dobi novo dimenzijo, saj ne bo več pomemben le razvoj države, ampak razvoj celotne Evropske Unije. Tako se bo izvajanje regionalne politike razdelilo na:

- a) nacionalni nivo: Izvajanje državne regionalne politike, kjer je pomoč Skupnosti lahko dodeljena ob izpolnitvi pogojev razvite politike in instrumentov v članici.
- b) transnacionalni nivo: Medregionalne in mednarodne povezave, ki presegajo državne meje. To so območja na katerih naj bi delovala skupna politika Evropske Unije. Ne gre samo za regionalno politiko, ampak za združitev razvojnih politik, v katere se vključujejo kmetijstvo, okolje, transport itd.
- c) regionalni in lokalni nivo: Z novimi regulativami se daje vse večji poudarek lokalnim in regionalnim oblastem. Ta nivo zato predstavlja tesnejše sodelovanje Evropske Komisije, članice in lokalnih oblasti z namenom zmanjšati disparitete znotraj posamezne članice, saj le-te povzročajo neskladja med izvajanjem posameznih politik.

PRIPRAVA ADMINISTRACIJE PRIHODNIH ČLANIC

Podane so osnovne spremembe administracije, ki bodo potrebne za uspešno delovanje strukturne politike v bodoči članici.

KONCENTRACIJA SREDSTEV NAMENJENIH ZA IZVAJANJE REGIONALNE POLITIKE

Na področju regionalne politike bo potrebno povečati proračunsko postavko v državnem proračunu, saj sistem finančnih pomoči Strukturnih skladov deluje v okviru proračunskih načel in se izkazuje v postavkah proračuna posamezne države. Po načelu dodatnosti sredstev, bo morala Slovenija za priliv denarja iz Strukturnih skladov zagotoviti del sredstev tudi sama. Potrebno pa bo tudi spodbuditi privatni sektor pri sofinanciranju projektov. Funkcionalna razdelitev porabe javnofinančnih sredstev pa je hkrati tudi podlaga za odločanje o projektih in programih, saj celotna strukturna politika sloni na sistemu dolgoročnega programiranja. Nenazadnje pa je potrebno razvijati tudi proračunske instrumente, ki bodo učinkoviti in kontrolirani pri samem dodeljevanju finančnih pomoči in vzpostaviti sistem spremljanja in nadzora izvajanja projektov. Zakon o proračunih¹¹ že zastavlja mehanizme, po katerih bo mogoče oblikovati razvojne programe za daljše obdobje v pripravi pa so tudi zakoni, ki bodo oblikovali finančni nadzor¹².

¹¹ Zakon o proračunih, Poročevalec št. 15, 16. marec 1999

¹² Zakon o javnih skladih, sprememba Zakona o Računskem sodišču in Zakon o inšpekcijskem nadzorstvu in pripravi – Državni program NPAA.

Naloga bo izobraževanje in usposabljanje strokovne delovne sile za izvajanje sistema strukturne politike, saj le-ta zahteva ustrezno izobražene kadre za pripravo strategij. Celoten sistem strukturne politike deluje po pravilih, ki jih je potrebno upoštevati in brez ustreznega znanja ni mogoče pripravljati projektov, izvajati nadzor in spremljanje implementacije programov. Izvajanje regionalne politike po načelu programskih dokumentov pa zahteva tudi aktivno vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti v sestavo projektov, iskanje virov sofinanciranja projektov in organizacijo izvajanja programov. Organizirati bo potrebno sistem sodelovanja in delovanja lokalnih in regionalnih oblasti, ki potrebujejo finančna in tehnična sredstva ter izkušnje za vključevanje v strukturna prilagajanja. V tem sklopu pa se mora določiti tudi pristojnosti in način sodelovanja državne uprave na nacionalni ravni z lokalno in regionalno shemo oblasti. V celotnem sistemu zato ne smemo pozabiti na potrebno shemo medresorskega sodelovanja v državni upravi in določitev nalog in obveznosti posameznih resorjev in ministrstev. To je le nekaj naštetih specifičnih nalog, ki se bodo izvajale in za katere se bo potrebno strokovno usposobiti.

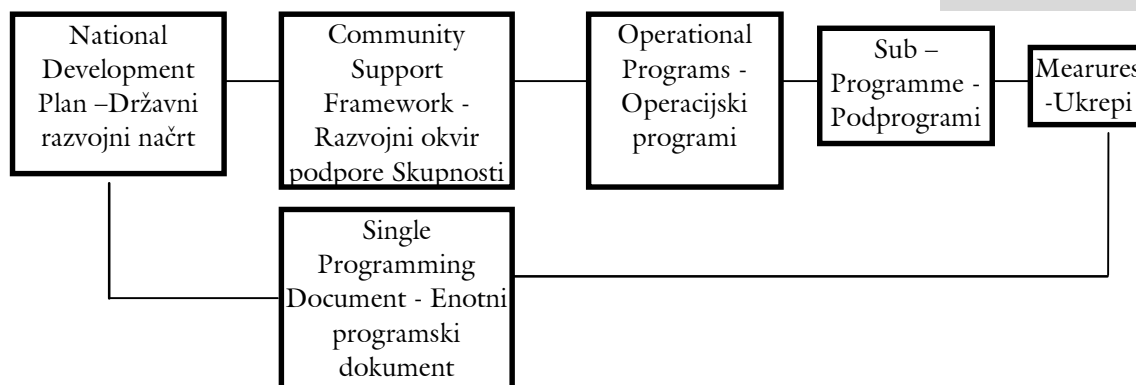
Osnove priprav programskih načrtov prihodnje članice

DOKUMENTI DOLGOROČNEGA NAČRTOVANJA

S sprejetjem prava Evropske Unije in usklajevanjem slovenske zakonodaje z evropsko, se Slovenija na področju regionalne politike vključuje v sistem pravil in smernic, ki določajo osnove za delovanje in izvajanje regionalne politike. Ta pravila se navezujejo na vsa področja, ki so povezana z gospodarskim razvojem, zato je za skladnost na nivoju Evropske Unije, še bolj pa za skladnost na nacionalnem nivoju potrebno določiti in sestaviti osnovni razvojni načrt - ki ga v Sloveniji lahko predstavlja Strategija gospodarskega razvoja Slovenije.

Izvajanje regionalne politike v Evropski Uniji poteka na podlagi dokumentov, zato za lažje razumevanje prikazujem njihovo hierarhijo. Ti dokumenti so osnova za nadzor izvajanja in uresničevanja določenih ciljev torej za izvajanje monitoringa. Potrebno je vedeti, da obstaja razlika pri sestavi dokumentov, če je članica kot celota določena pod Cilj 1 (načrti za Slovenijo), ali če je razdeljena po regijah, ki so uvrščene po različnih ciljih¹³.

Hierarhija dokumentov dolgoročnega načrtovanja:

¹³ Glej tudi razlago sprejemanja dokumentov pri točki 3.2.3. Programiranje

Državni razvojni načrt (National Development Plan) - je osnovni dokument, ki ga pripravi država članica v sodelovanju z regionalnimi in lokalnimi oblastmi. V tem dokumentu se določijo prioritete članice za dolgoročno razvojno načrtovanje.

Razvojni okvir podpore Skupnosti (Community Support Framework)¹⁴ - predstavlja dokument, ki ga predloži članica Evropski Komisiji in z njim predstavi strategijo regionalnega razvoja. Na podlagi uspešnih pogajanj med članico in Evropsko Komisijo postane ta dokument osnova za izvajanje dolgoročne razvojne politike. **Enotni programski dokument** (Single Programming Document)¹⁵ - ima enako vlogo, kot Razvojni okvir podpore Skupnosti, le da ta dokument sestavijo članice, katerih celotno ozemlje je v okviru Cilja I. Tako se z njim postavljajo prioritete za razvoj celotnega ozemlja in ni razdeljen na posamezne sektorske programe. Za Slovenijo, ki se poteguje za določitev pod Cilj I, bo potrebo sestaviti tak dokument. V njem se enotno predstavi razvojni načrt, ki vključuje vse politike dolgoročnega razvoja.

Operacijski programi (Operational Programs)¹⁶ - so dejanski programi, ki opisujejo načrtovani razvoj posameznega resorja, npr. kmetijski, socialni razvoj. Ti dokumenti se potem razčlenijo v **Podprograme** (Sub-Programms). Podprogrami predstavljajo načrt posameznega dela v resorju, npr. razvoj malih in srednjih podjetij, usposabljanje brezposelnih ipd.

Ukrepi (Measures) - so najmanjši del v Operacijskih programih, v katerih je postavljena finančna konstrukcija za ukrep, odgovorni za izvajanje ipd. Ukrepi so torej naloge, ki jih bo članica izvajala, da bo dosegla razvojne cilje, hkrati pa so osnovno merilo z spremljanje in nadzor izvajanja programov.

Vsi ti dokumenti so sestavljeni za daljše časovno obdobje in predstavljajo osnovo za dolgoročno proračunsko načrtovanje Evropske Unije. Za obdobje 2000-2006 morajo zato vse članice že v letošnjem letu predložiti svoje dokumente, da se lahko določi sredstva, ki jih Strukturni skladi namenijo za podporo razvoja. S tem namenom potekajo pogajanja o sprejetju Razvojnega okvira podpore Skupnosti, da se uskladijo načrtovanja z možno realizacijo. Ker imajo dokumenti točno določene vsebine, opisujem pod naslednjo točko način sestave Razvojnega okvira podpore Skupnosti.

SESTAVA RAZVOJNEGA OKVIRA PODPORE SKUPNOSTI

VSEBINA RAZVOJNEGA OKVIRA PODPORE SKUPNOSTI

Za vse članice Evropske Unije je sestava Razvojnega okvira nujna in zato je Evropska Komisija določila osnovne točke, ki morajo biti zajete v dokumentu, ki predstavlja odločitev izvajanja regionalne politike v članici.

Vsebovati mora:

a. OPIS

Pod opis se šteje analiza stanja v regiji, ki je predstavljena za dodelitev pomoči iz sistema Strukturnih skladov, hkrati pa mora biti podan pregled nacionalne zasnove razvoja v skladu z Državnim razvojnim načrtom.

b. STRATEGIJO

Definirati je potrebno strategijo za razvoj in določiti glavne prioritete za

¹⁴ Community Support Framework (CSF) - sem prevedla kot Razvojni okvir podpore Skupnosti, čeprav v samem angleškem izrazu ni besede razvoj, sem hotela poudariti razvojno dimenzijo dokumenta, hkrati pa je ta izraz tudi že delno v veljavi.

¹⁵ Single Programming Document (SPD) - sem prevedla kot Enotni programski dokument, da bi poudarila njegovo enotnost.

¹⁶ Operational Programs - sem prevedla, kot Operacijski programi, čeprav se je že uveljavil izraz Sektorski razvojni programi.

delovanje. Za vsako posamezno prioriteto razvoja je potrebno določiti kvantificirane cilje, ki morajo biti v skladu z Državnim razvojnim načrtom in merljivi za kontrolo, spremljanje in nadzor izvajanja.

c. OCENJEVANJE

Za dodelitev pomoči in izvajanje projekta je v Razvojnem okviru podpore Skupnosti potrebno določiti osnovne ocene in kazalce socialno ekonomskih vplivov. Ti kazalci so splošno definirani in jih uporablja članica za prikaz stanja gospodarskega položaja dotične regije ali območja.

č. FINANČNI DEL

V tem delu se sestavi finančni načrt celotnih potrebnih sredstev za izvedbo projekta. Le-ta nudi osnovne informacije o sestavi in virih sredstev. Vključuje tudi sredstva ostalih partnerjev, ki sodelujejo pri sofinanciranju projekta. Finančna konstrukcija tako daje sliko sredstev, ki jih članica črpa iz Strukturnih skladov in sredstev, ki jih zagotovi iz lastnega proračuna in privatnih virov.

d. IMPLEMENTACIJA

Že v Razvojnem okviru podpore Skupnosti je potrebno določiti osnove monitoringa, kontrole in ocenjevanja programov, njihove učinkovitosti in smotrnosti izvajanja.

OKVIR SESTAVE RAZVOJNEGA OKVIRA PODPORE SKUPNOSTI

Za lažje razumevanje sestave in priprave Razvojnega okvira podpore Skupnosti sem predstavila podrobno razdelitev točk programa, ki hkrati tudi pokažejo navezave na sistem monitoringa.

EKONOMSKI IN SOCIALNI POLOŽAJ REGIJE

Osnovni podatki za opis regije temeljijo na prikazu geografskega položaja z grafično predstavitevijo, ki potrjuje določitev področij potrebnih pomoči. Med te podatke uvrščamo: velikost populacije regije v primerjavi s populacijo države kot celote, starostno strukturo prebivalstva, vrsta in smeri migracij na tem področju, kazalce, ki kažejo posebej skupino mladoletnih oseb, kazalce ekonomske aktivnosti ipd.

Stopnjo razvoja določene regije je potrebno prikazati tudi s specifičnimi podatki, ki se dele v naslednje skupine:

- A. Osnovna infrastruktura: transport (ceste, železnice, zračne in vodne poti, morje), telekomunikacije, energija, vodne zaloge, ekološka infrastruktura, zdravstvena infrastruktura;
- B. Človeški potencial: izobraževanje, poklicno usposabljanje, raziskave in tehnološki razvoj;
- C. Proizvodni sektor: industrija in storitve (tudi malih in srednjih podjetij), ruralni razvoj, ribištvo, turizem, kmetijska struktura.

SLABOSTI IN PREDNOSTI REGIJE

Sestaviti je potrebno pregled potencialnih razvojnih možnosti regije in možne ovire in slabosti, ki olajšajo definicijo in določitev razvoja za to področje. Poseben poudarek pa mora biti namenjen okolju in težnji k sonaravnemu razvoju področja. V ta sklop spada tudi določitev administrativne osnove za nadzor vplivov projektov na okolje.

SPLOŠNI OKVIR

Pod to točko se podajo osnovni makroekonomski kazalci države (brezposelnost, trg delovne sile, rast BDP na prebivalca), ki nudijo sliko gospodarskega položaja članice v okviru Evropske Unije.

Ker mora biti za skladno delovanja Unije kot celote v vseh članicah doseženo neko splošno gospodarsko stanje (Maastrichtski kriteriji), je potrebno podati tudi konvergenčni program članice. Tak program sestavlja opis ukrepov, ki bodo zagotavljali uresničitev kriterijev ekonomske in monetarne unije (stabilnost cen, javna poraba, menjalna razmerja, obrestna mera). Opisano mora biti tudi izvajanje projektov strukturnih reform (javni sektor), potek privatizacije, določitev politike konkurence in delovanje trga delovne sile.

RAZVOJNA STRATEGIJA

Za pridobitev finančne pomoči iz sistema Strukturnih skladov služijo razlage za pridobitev finančne pomoči, kako je načrtovana pomoč usklajena s prioritetami Strukturnih skladov in kakšen vpliv ima na izvajanje ekonomskih politik članice.

PRIORITETE IZVAJANJA

Osnova za določitev prioritet je strategija razvoja države dopolnjena s finančnimi ocenami programov in napovedmi pozitivnih rezultatov na razvoj, ki pokažejo težo problema, finančne zmožnosti članice, pomembnost izvedbe ukrepov za celotno Evropsko Unijo in kolikšna sredstva so potrebna za uresničitev načrtov. Prioritete se morajo določiti tako, da zadostijo določenim kriterijem:

- a) lokalni in ruralni razvoj
- b) medregijsko sodelovanje
- c) industrijsko prilagajanje in konkurenčnost
- d) sistem izobraževanja, poklicnega usposabljanja in podpora za zaposlovanje

UKREPI

Podrobni opisi samih ukrepov, ki se izvajajo pri projektih so opisani v Operacijskih programih, v Razvojnem okviru podpore Skupnosti pa je potrebno določiti le osnove:

- naslov in opis posameznega ukrepa
- načrt (resor, ki je odgovoren za izvajanje)
- finančne ocene
- kvantificirani cilji in uporabljeni indikatorji
- oseba ali delovno telo odgovorno za implementacijo ukrepa
- določitev končnega porabnika pomoči
- določitev trajanja

KVANTIFIKACIJA CILJEV

Cilji za posamezni prioriteti, ki je določena v Razvojnem okviru podpore Skupnosti morajo biti kvantificirani, enako pa velja tudi za programe in posamezne ukrepe, ki se nanašajo na izvajanje. Tako so podane osnove za kasnejši učinkovit monitoring in vrednotenje izvajanja.

Ocene so osnova za dodeljevanje pomoči in kažejo tudi kvantifikacijo ciljev. Razvojni okvir podpore Skupnosti nudi prikaz, pomembnost in namen celotnih načrtovanih izdatkov za razvoj. Predstavlja podatke o pričakovanem vplivu na socialno ekonomske kazalce članice in vpliv izvajanja programov na Evropsko Unijo kot celoto. Za srednjeročno obdobje se morajo projekti oceniti, da nudijo prikaz izboljšav na področjih, v katera so bila sredstva plasirana. Iz opisa mora biti tudi razviden načrt vzpostavitve administrativnih in finančnih osnov organizacije izvajanja pomoči in usklajenost izvajanja s politiko Evropske Unije in nacionalne politike.

Prikaz celotne finančne strukture namembnosti sredstev

Stroški vezani na razvoj so razdeljeni na tri glavne kategorije:

- a. osnovna infrastruktura
- b. človeški kapital
- c. produkcijski sektor

Zneski se izkazujejo v dveh kategorijah:

- glede na vrsto izdatkov
- glede na vir finančnih sredstev

MONITORING IN VMESNO (SPROTNO) OCENJEVANJE

SPLOŠNI OPIS SISTEMA MONITORINGA

Monitoring ne predstavlja nove funkcije ali naloge v sistemu Strukturnih skladov, saj se je le-ta izvajala že od začetka delovanja sistema finančnih pomoči. V zadnjem času pa so se pojavile težnje, predvsem s strani Komisije, o reorganizaciji in spremembi sistema Strukturnih skladov in med posodobitve je vključen tudi sistem monitoringa, kar je posledica decentraliziranja organiziranosti in poizkus povečanja učinkovitosti izvajanja strukturne politike.

Ob seznanjanju s sistemom strukturnih skladov spoznavam, da je učinkovit monitoring ena najpomembnejših funkcij. Celoten program vključevanja v sistem strukturnih skladov je povezan s spremljanjem in nadzorom. Že pri programiranju in načrtovanju dokumentov se monitoring pojavlja kot ena bistvenih sestavin in tudi kasneje ostaja na pomembnem mestu. Ker monitoring predstavlja novost izvajanja regionalne in razvojne politike v slovenskem prostoru, najprej poizkušam podrobneje opisati njegova pravila in delovanje. Predstavljam splošen opis sistema monitoringa, ker pa je osnovna naloga diplomskega dela, da poizkušam predstaviti tak sistem za Slovenijo, sem se odločila za primerjavo izvajanja monitoringa sistemov več držav članic Evropske Unije (Irska, Avstrija, Portugalska). Najprej predstavljam sistem Portugalske za izvajanje monitoringa, po katerem poizkušam predstaviti tudi sistem za Slovenijo in nato ostalih dveh držav, za katere navajam argumente, zakaj za Slovenijo po mojem mnenju nista primerna.

Implementacija programov je odvisna od primernosti strukture, metod in postopkov izvajanja regionalne politike in od učinkovitosti izvajanja monitoringa in ocenjevanja (evalvacije)¹⁷ programov. Za učinkovito delovanje je potrebno tesno sodelovanje med Evropsko komisijo, odgovornimi avtoritetami v članici in če je le možno regionalnimi in lokalnimi oblastmi dotične regije. Potrebno pa je tudi vzpostaviti računalniško podprt sistem organizacije, spremljanja in vrednotenja v sklopu ministrstev. Glavne naloge spremljanja in nadzora programov opravlja Monitoring Committee, zato ga predstavljam na začetku, pred podrobnejšim opisom sistema monitoringa.

Odbor za spremljanje in nadzor¹⁸ (v nadaljevanju *Monitoring Committee*)

Predstavlja osnovni organ za spremljanje in nadzor izvajanja programov na podlagi Razvojnega okvira podpore Skupnosti, ki deluje v skladu z določenimi pravili¹⁹. Sestavljajo ga predstavniki članice na nacionalni in lokalni ravni,

¹⁷ Evalvacija - ocenjevanje programov, predstavlja tehnično podporo ocenjevanja kazalcev za izvajanje monitoringa.

¹⁸ Monitoring Committee - Odbor za spremljanje in nadzor, ker se v sistemu monitoringa pojavljajo različni Odbori na več ravneh, sem uporabljala angleški izraz, da zaradi izraza Odbor, ki ima v slovenskem prostoru določeno mesto ne bi prišlo do nerazumevanja.

¹⁹ Pravila za delovanje Odbora za spremljanje in nadzor so podana v Council Regulation (EEC) 388R2052/OJ 185 15.07.1988, podrobne naloge pa so opisane tudi v samem Razvojnem okviru podpore Skupnosti.

predstavniki Evropske komisije in Evropske investicijske banke. Organ se sestaja večkrat letno tako na pobudo članice, kot na pobudo Komisije. Njegove glavne naloge lahko strnemo v naslednje točke:

- koordinacija vseh oblik strukturnih pomoči, tako državnih pomoči, kot iz sistema Strukturnih skladov
- spremljanje izvajanja Razvojnega okvira podpore Skupnosti
- opravljanje periodičnih analiz socialno ekonomskih disparitet in razvojnih problemov, ki jih načrtujejo članice zmanjšati
- prispevati k uresničevanju Razvojnega okvira podpore Skupnosti, kjer je to mogoče

Za vsak Operacijski program sprejet in sestavljen na podlagi Razvojnega okvira podpore Skupnosti je sestavljen organ za spremljanje (*Monitoring Committee za posamezni program*), katerega naloge so:

- nadzor izvajanja programa;
- ustvarjanje možnosti v katerih se ukrepi izvajajo čimbolj učinkovito;
- zagotavljanje, da se delovanje sklada s cilji in prioriteta določenimi v Razvojnem okviru podpore Skupnosti;
- sodelovanje pri vseh spremembah programa financiranja.

Definicija

Monitoring predstavlja redne kontrole fizičnih in finančnih učinkov pomoči Strukturnih skladov. Nadzira uresničevanje načrtov v skladu z zastavljenimi cilji, nudi podporo sprotne ocenjevanju, ki predstavlja kritično presojo zadanih rezultatov in prispeva k učinkovitosti delovanja organiziranosti celotnega sistema. Ob spremembah, ki nastajajo v času izvajanja programov omogoča prilagoditve v Razvojnem okviru podpore Skupnosti (CSF), ki so potrebne, da se program lahko nemoteno izvaja.²⁰

Stopnje monitoringa za strukturno pomoč

Monitoring se izvaja na različnih ravneh in za vsako stopnjo ima določena svoja pravila in postopke izvajanja.

Nivoji monitoringa:

- a) Za celoten sistem je odgovorna Komisija, s tem je mišljeno monitoring sistema Strukturnih skladov, podajanje poročil Svetu, Parlamentu, Regionalnemu komiteju in Socialnoekonomskemu komiteju. Komisija je zadolžena za podajanje:
 1. letnih poročil o delovanju Strukturnih skladov
 2. triletnih poročil o uspešnosti in napredku v smislu socialne in ekonomske kohezije
- b) Nivo Razvojnega okvira podpore Skupnosti, kjer monitoring izvaja Monitoring Committee sestavljen posebej za to nalogo.
- c) Nivo pomoči, kjer nadzor in spremljanje izvaja Monitoring Committee na podlagi letnih poročil o napredku in delovanju pomoči. Poročilo je sestavljeno tako, da članica nudi Komisiji potrebne informacije o delovanju.

Glede na namen monitoringa, da spremlja prioritete in ukrepe definirane v

²⁰ Uradne osnove za izvajanje monitoringa so regulative, ki določajo osnove za vzpostavitev sistema monitoringa: št. 2053/88 in 2081/93, št. 4253/88 in 2082/93. V njih je predstavljena osnovna ideja, kako naj bi monitoring deloval in osnovna pravila, ki se jih mora držati posamezna članica.

partnerstvu med članico in Komisijo, morajo biti njegove osnove in naloge definirane v skladu z Razvojnim okvirom podpore Skupnosti. V ta sklop se uvrščajo tudi smernice in osnovna pravila ustanovitve Monitoring committee-ja in določitev njegovih nalog.

KATERE VRSTE MONITORINGA JE POTREBNO IZVAJATI

V tej točki sledi podroben opis posameznih stopenj monitoringa, ki se dele na operacijski monitoring, vmesna ocenjevanja in monitoring osnovnega sistema.

Operacijski monitoring

Za lažjo predstavo delovanja monitoringa najprej podajam primerjavo sestave načrtov in projektov in izvedbo monitoringa. Smisel **programskih načrtov** je, da je vsa pomoč definirana v skladu s splošnimi cilji, ki določajo namen in vrsto pomoči. Splošni cilj tako ustvarja osnovno strategijo pomoči, ki je podrobno razdeljena v specifičnih ciljih za posamezno področje. Specifični cilji nato določijo naravo in namen pomoči. Vzpostavitev in delovanje programa je načrtovano kot skupek številnih ukrepov, ki morajo biti v skladu s specifičnimi cilji. Načrtovanje programov je osnovano na velikem številu hipotez, ki bazirajo na izkušnjah in ki opravičujejo smiselnost posameznih ukrepov, ter poizkušajo prikazati, kakšne rezultate bo imelo njihovo izvajanje na določen problem. Težava se pojavlja ravno pri vplivih, saj le ti niso mehanični in avtomatični, ampak imajo svoje nedoločene značilnosti, ki morajo biti kontrolirane, ker zelo vplivajo na ekonomsko socialni položaj in

Tabela 4: Infrastrukturni projekt, ~love{ki potencial, podpora proizvodnemu sektorju

POMO^	OPIS
Izvajanje	gradnja avtoceste
Rezultati	zmanj{anje potovalnega ~asa zmanj{anje transportnih stro{kov izbolj{ana varnost
Specifi~ni cilj	pove~an pretok ljudi in blaga med regijami
Splo{ni cilj	pove~anje ekonomsko socialnih aktivnosti

POMO^	OPIS
Izvajanje	poklicno usposabljanje
Rezultati	{t. ljudi, ki so uspe{no zaklju~ili usposabljanje
Specifi~ni cilj	bolj{e mo`nosti na trgu dela s pridobljenim znanjem
Splo{ni cilj	ve~ja zaposlenost

POMO^	OPIS
Izvajanje	izgradnja konferen~nega centra
Rezultati	organiziranje seminarjev, konferenc in kongresov
Specifi~ni cilj	izbolj{anje znanja in informacij v regiji omogo~ati izmenjavo znanja in izku{enj med ljudmi
Splo{ni cilj	prispevati k razvoju regije

Vir: Common guide for monitoring and interim evaluation - European Commission

dejavnike v gospodarstvu. Za to nalogo je definiran monitoring, ki naj bi ocenil verigo teh dejavnikov. Tako je ravno obratno smisel **monitoringa** v tem, da spremlja in nadzira ukrepe, ki uporabljajo različne vire pomoči. Analizira takojšnje rezultate in vpliv delovanja, ki omogočajo presojo kvalitete izvajanja ukrepov. Ti rezultati imajo vpliv na vnaprej določene pogoje specifičnih ciljev. V obratni smeri se torej določa in ocenjuje uspeh oziroma neuspeh izvajanega ukrepa za specifični cilj. Končno sliko ocene pa dajo vplivi teh specifičnih ciljev na splošno definiran cilj izvajanja finančne pomoči. Tako se že na začetku pokaže povezava med programiranjem in monitoringom in pomembnost obeh pri dolgoročnem načrtovanju razvoja.

Za lažjo predstavbo prikazujem primer izvedbe treh različnih programov. Za **izvajanje** je mišljeno finančno in fizično izvajanje programa. **Rezultati** so posledice vpliva izvedenega programa in imajo svoje značilnosti in kvalitete. **Splošni in specifični cilji** pa so tisti, ki so definirani v Razvojnem okviru podpore Skupnosti.

PROGRESIVNA POVEZAVA STRUKTURNE POMOČI

Strukturna pomoč deluje na številnih različnih nivojih: ukrepi in programi vsebujejo veliko število prioritet, ki vsaka zahteva sestavo operacijskega programa. Za skladno delovanje mora med vsemi nivoji (ukrep, podprogram, program, prioriteta) obstajati konsistenca, kar lahko dosežemo tako, da se morajo programi skladati s cilji in določenimi prioritetami. Povezave med prioritetami in cilji morajo natančno definirati vsak nivo izvajanja pomoči v smislu sledečih postavk:

Pogled naprej (Looking forward)

- specifični cilji nivoja morajo dati osnovne reference Razvojnega okvira podpore Skupnosti za pomoč na nižjem nivoju, torej le-ti vsebujejo in združujejo splošne cilje na nižjem nivoju. Pričakovani rezultati specifičnih ciljev morajo biti tako uresničeni na podlagi pomoči na nižji ravni.

Pogled nazaj (Looking backwards)

- specifični cilji, ki so določeni na nižjem nivoju morajo nuditi pričakovane rezultate na višjem nivoju

Tabela naj bi dala pogled na povezave, ki obstajajo med razvojnimi dokumenti. Predstavitev hierarhije dokumentov²¹ v tej tabeli nadaljuje njihovo povezavo s sistemom monitoringa. V Tabeli 1 je Razvojni okvir podpore Skupnosti razdeljen na cilje. Določeno je, katere rezultate od izvajanja teh ciljev se pričakuje in kako se posamezni cilj izvaja s programi. Ta tabela je povezana v vodoravni smeri s Tabelo 2, ki predstavlja razdelitev le ene od prioritet, ki so določene v Razvojnem okviru podpore Skupnosti. Prioriteta ima povezavo s Tabelo 3, v kateri je predstavljen Operacijski program zanjo in v Tabeli 4 ukrepi, ki so določeni za uresničevanje Operacijskega programa. Celoten sistem je povezan in sestavljen iz posameznih ciljev. Cilji so zadani z namenom razvoja države ali regije. Da pa se lahko spremlja in nadzoruje izvajanje Razvojnega okvira podpore Skupnosti, Operacijskega programa in posameznega ukrepa, morajo biti povezave logične in čimbolj pregledne.

Sestava teh logičnih povezav ni enostavna naloga in mora biti narejena za vsak primer posebej (vsak Razvojni okvir in Operacijski program). Posebno pa se mora pri teh sestavah upoštevati razpoložljiva sredstva, potrebe pomoči,

²¹ Glej točko 4.3.1 Dokumenti dolgoročnega načrtovanja.

Tabela 5: Primer povezav med cilji, rezultati in ukrepi

Tabela 1	Razvojni okvir podpore Skupnosti (CSF)						
Splošni cilj	prispevati k ekonomski modernizaciji države in spodbujati dinamično, odprto in konkurenčno ekonomsko področje	Tabela 2	Prioriteta - Konkurenčnost podjetij				
Specifični cilj	zmanjšati disparitete in povečati razvojne možnosti za izboljšanje ekonomske in socialne kohezije	Splošni cilj	zmanjšati disparitete in povečati razvojne možnosti za izboljšanje ekonomske in socialne kohezije	Tabela 3	Operacijski program Izboljšanje tehnološke podpore		
Rezultati (prioritete)	usposabljanje delovne sile, konkurenčnost podjetij, kvaliteta življenja in socialna kohezija, močnejša reg. ek. osnova	Specifični cilj	izboljšanje konkurenčnosti podjetij	Splošni cilj	izboljšanje konkurenčnosti podjetij	Tabela 4	Ukrep - mreža servisnih centrov
Izvajanje	programi v okviru CSF-a	Rezultati (Programi)	povečati R&R, izboljšati tehnološko podporo, telekomunikacijska infrastruktura, poenostavitev administrativnih postopkov	Specifični cilj	izboljšati tehnološko podporo	Splošni cilj	izboljšati tehnološko podporo
		Izvajanje	ukrepi v Operacijskih programih	Rezultati (Ukrepi)	mreža storitvenih centrov, pomoč pri uporabi storitev, strokovna pomoč	Specifični cilj	vzpostavitev mreže tehnološko podpornih servisov za podjetja
				Izvajanje	projekti za vsak ukrep	Rezultati (Projekti)	telekom. centri, mehanični centri, koordinacijski centri
						Izvajanje	stopnje, ki so potrebne za vzpostavitev mreže centrov

Vir: Common guide for monitoring and interim evaluation - European Commission

ki je za določen cilj načrtovana in rezultate, ki so načrtovani ob izvajanju. Rezultati so tudi osnova za določitev kazalcev, na podlagi katerih se izvaja monitoring.

ELEMENTI, KI SESTAVLJAJO OPERACIJSKI MONITORING

Operacijski monitoring se deli na različne vrste, ki imajo vsaka svoje značilnosti in opredeljene svoje naloge in namen izvajanja:

- dejanski monitoring delovanja, rezultatov in vplivov strukturne pomoči.
- določanje izboljšav v vodenju in organiziranju na podlagi kontrole izvajanja.
- monitoring samih operacijskih osnov in ogrožja njegovega sistema.

DEJANSKI MONITORING DELOVANJA, REZULTATOV IN VPLIVOV STRUKTURNE POMOČI.

Dejanski monitoring se lahko izvaja na dveh različnih osnovah, ki določajo uporabo različnih indikatorjev:

- kvantitativna osnova
- kvalitativna ali diskriptivna osnova

Kompleksnost socialnoekonomskih problemov je večkrat zelo težko prikazati skozi same številke, zato je zelo priporočljivo in dobrodošlo, da je poleg kvantitativnih kazalcev podana tudi kvalitativna razlaga, ki predstavlja dobro osnovo opisanih rezultatov in vplivov.

Indikatorji so razvrščeni v skupine, ki so podane v naslednjih dveh tabelah.

Tabela 6: Skupine indikatorjev in njihova povezava z vplivom izvajanja in učinkovitostjo izvajanja

<i>Osnove tabele 3</i>	<i>INDIKATORJI</i>	<i>VPLIV IZVAJANJA UKREPOV</i>	<i>UČINKOVITOST IZVAJANJA UKREPOV</i>
Izvajanje	Indikatorji napredka: finan-na implementacija fizi-na implementacija	realizirana implementacija/na-rtovano, izvajanje programa/na-rtovano	izvajanje programa/stroške
Rezultati	Indikatorji rezultatov	doseženi rezultati/na-rtovane	rezultati/stroške
Specifi-ni cilj	Indikatorji specifi-nih ciljev	dosežen vpliv/na-rtovan	specifi-ni vpliv/stroške
Splošni cilj	Indikatorji splošnega cilja	splošno dosežen vpliv/na-rtovan	splošni vpliv/stroške

Vir: Common guide for monitoring and interim evaluation - European Commission

Na podlagi teh indikatorjev je možno izmeriti vpliv izvajanja - kaj je bilo doseženo glede na to kar je bilo načrtovano, torej rezultati in vplivi, ki so nastali glede na načrtovane. Ta kontrola omogoča nadzor izvajanja v smislu določitve ciljev in koliko se le-ti potem dejansko realizirajo. Omogočajo učinkovito kontrolo porabe sredstev, da se finančna sredstva porabijo dejansko tam, kamor so bila plasirana. Lahko pa nudijo tudi informacije o učinkovitosti izvajanja projekta - kaj je dejansko narejeno s primerjavo stroškov oziroma porabljenih sredstev za doseganje vnaprej določenih rezultatov.

Tabela 7: Primer indikatorjev, ki se navezujejo na projekt infrastrukture

Projekt infrastrukture	OPIS	OSNOVNI INDIKATORJI
Izvajanje	izgradnja avtoceste	Implementacija: - finan-na - stroški, ki bodo delno financirani iz pomo-i str. skladov - fizi-na - km izgradnje cest in -as izgradnje
Rezultati	zmanj{anje potovalnega -asa	Rezultati (direktni in indirektni) %nov -as/ pretekli -as
	zmanj{anje transportnih stro{kov izbolj{ana varnost	% novi stro{ki/ pretekli stro{ki sedanje nesre-e na vozilo/km v primerjavi s prej{nimi nesre-ami
Specifi-ni cilj	pove-an pretok ljudi in blaga med regijami	Specifi-ni vplivi (% vplivnosti): {t. prepeljanih ton tovora št. vozil v tranzitu {t. potovanj ljudi
Splo{ni cilj	pove-anje ekonomsko-socialnih aktivnosti	Splo{ni vplivi (za spremljanje trenda): struktura proizvodnje in storitev trg delovne sile regionalni BDP na prebivalca in {t. zaposlenih

Vir. Common guide for monitoring and interim evaluation - European Commission

Zbiranje in uporaba indikatorjev je zelo težka naloga, vzroki za to pa so: (i) težko je določiti povezavo med vzrokom in posledico izvajanja, kot je težko določiti povezavo med rezultatom in vplivom na določen cilj. Za izboljšanje socialno-ekonomske situacije so lahko rezultati posledica zunanjih učinkov in ne kažejo direktne povezave s financiranjem projekta, zato je za analizo takih dejavnikov najprimernejša uporaba metod, ki omogočajo analizo vplivov na izvedbo projekta in so hkrati primerljive z enakimi pogoji, na katerih ni izvajanja projekta (ex-post analize, interim analize); (ii) kompleksnost primerjave teoretičnih metod in dejanskega izvajanja, ker zahtevajo analizo in opazovanje, ki ni povezano s samim izvajanjem projekta. Kljub temu da je razvoj in rezultate primerjalno dokaj enostavno analizirati, kar pomeni, da se le primerjajo načrtovani rezultati z dejanskimi, pa je problem te kazalce določiti oziroma jih izbrati. Vsa ta dodatno potrebna opazovanja zahtevajo daljši čas in uporabo analiz kumulativnih vplivov, kar pomeni proučevanje velikega števila različnih ukrepov (Longitudinalne serije podatkov).

Vse te tehnične operacije izvajanja analiz in opazovanj imajo skupni končni cilj in to je poročilo, dokument, ki mora nuditi naslednje informacije:

- opozarjati na časovno neuskkljenost zahtevanih informacij in podatkov
- kako zmanjšati probleme pri združevanju določenih indikatorjev, posebej fizično izraženih indikatorjev, ki dajejo sliko o nefinančnih rezultatih projekta na vseh nivojih. Splošno je znano, da je lažje definirati in uporabiti indikatorje, če so le-ti povezani s projektom in ukrepi, večji problem pa so indikatorji za agregirane projekte oziroma raven Razvojnega okvira podpore Skupnosti (CSF), zato je poleg enostavne določitve indikatorjev zelo pomembna tudi kvalitetna informacija o številnih postavkah pomoči.
- o spremljanju in nadziranju indirektnih in nepričakovanih vplivov oziroma dogodkov in omogočanju predvidevanja takšnih dogodkov.

Namen teh opazovanj je izboljšava in napredek samega izvajanja monitoringa, kjer se daje velik poudarek organiziranju spremljanja projektov. Za odločitev in akcijo izboljšanja organiziranja se zbirajo informacije o:

1. delovanju samih mehanizmov, ki dodeljujejo pomoč, s tem je mišljena njihova finančna in administrativna organiziranost;
2. delovanje celotnega sistema monitoringa, ki mora zagotavljati zbiranje potrebnih informacij za opravljanje svojih nalog;
3. pravilnosti izbranih kriterijev za projekte in izbiro samih projektov;
4. uspešnosti sodelovanja z ostalimi akterji na projektih;
5. pravilnosti uporabe tehnične pomoči;
6. regulativnem nivoju, kar pomeni nadzor in pravilnik delovanja monitoringa;
7. povezavi s politikami in kakšen vpliv ima nanje tako na ravni Skupnosti kot na nacionalni ravni, poseben poudarek pa je na vplivu na okolje.

MONITORING SAMIH OPERACIJSKIH OSNOV IN OGRODJA NJEGOVEGA SISTEMA

Monitoring je osnovno ogrodje spremljanja in nadzorovanja izvajanja, ki je povezano z določitvijo pogojev posameznih projektov. Za posamezne projekte se večkrat določijo tudi posebne naloge, ki morajo biti izpolnjene, da se program učinkovito izvaja, zato je naloga monitoringa, da nadzira in dokaže, če so le-ti pogoji tudi zares izpolnjeni. Nadzira pa:

- konsistentnost in kompatibilnost izvajanja programov s sektorskimi politikami na vseh ravneh. Pokazati mora povezavo ekonomsko-socialnih vplivov članice z Evropsko Unijo;
- ekonomske, socialne, politične in pravne spremembe, ki vplivajo na implementacijo ali na same rezultate ukrepov in postavk pomoči.

PRIKAZ POSTOPKA OPERACIJSKEGA MONITORINGA V OKVIRU STRUKTURNIH POMOČI

Strukturna pomoč se dodeljuje na več različnih nivojih, od katerih vsak zahteva izvedbo svojega lastnega monitoringa, ki pa mora biti hkrati združljiv z vsemi nivoji, da se lahko zagotovi tudi splošni monitoring na osnovni ravni Razvojnega okvira podpore Skupnosti. Vsakemu monitoringu je zato potrebno določiti:

- za vsako stopnjo pravilno določitev dela, pričakovanih rezultatov in potrebnih vplivov;
- indikatorje in osnove proučevanja vplivov in učinkovitosti vsake posamezne faze v načrtu oziroma v projektu;
- program organiziranja vsake stopnje in nivoja, ki omogoča zbiranje informacij o napredku delovanja in operacijskih osnovah, ki so izvajane.

Vmesna ocenjevanja za izboljšanje monitoringa

NAMEN IN DEFINICIJA

Glavna naloga vmesnega ocenjevanja je izboljšanje sistema delovanja monitoringa in hkrati nudenje uporabnih informacij za določanje in izbiro učinkovite organizacije monitoringa. Vmesna ocenjevanja vsebujejo kritične analize vseh zbranih informacij in podatkov, posebej tistih, ki so bili zbrani s pomočjo monitoringa. Vmesno ocenjevanje je tudi merilo načinov pregleda ciljev in hkrati z razlago vseh napak v predvidevanju rezultatov pomoči

predstavlja osnovni kriterij za odločitve o spremembah in izboljšavah v sistemu monitoringa.

Vmesna ocenjevanja omogočajo Odboru za spremljanje in nadzor (Monitoring Committee), da oblikuje mnenje o izvajanju ukrepov, ki ga poda takrat, ko Komisija proučuje delo in učinkovitost pomoči Strukturnih skladov. Poleg tega pa je za vse projekte, ki trajajo dalj kot tri leta potrebno vmesno ocenjevanje, da poda poročilo o potrebnih prilagoditvah izvajanja, enako nalogo imajo tudi ex-post analize po koncu referenčnega obdobja.

VSEBINA IN NALOGE

Vmesno ocenjevanje izvajanja pomoči v okviru Strukturnih skladih vsebuje vnaprej določeno organizacijo in vodenje postopkov za kritične analize informacij, po naslednjem vrstnem redu:

Prva stopnja je osnovana na osnovnih odločitvah za dodelitev pomoči in je sestavljena iz:

- a. verifikacije konsistentnosti namena in rezultatov, ki naj bi bili doseženi, poseben poudarek je na povezavi vzrokov in posledic za določeno izvajanje ter rezultatov in namenov na številnih nivojih izvajanja
- b. ocenjevanja - zmožnosti, relevantnosti in odvisnosti indikatorjev - dostopnost do informacij, ki so potrebne za pripravo
- c. analize postopkov določanja in izbire projektov v skladu s pripravljenimi programi in analize kvalitete kriterijev, njihove pravilnosti in konsistentnosti s cilji in prioritetai v pripravljenih programih
- d. zbiranje informacij o implementacijskih mehanizmih, organizacijskih izvajanjih, finančno-administrativnih tokovih in ostalih podpornih sistemih
- e. zagotavljanje operativnosti izvajanja monitoringa, ki naj posreduje informacije za ocenjevanje in analizo učinkovitosti

Druga stopnja je zasnovana na srednjeročnih ocenjevanjih po preteku triletnega obdobja izvajanja programa. Kadar se izvajanje programa načrtuje za daljše obdobje, je potrebno vmesno ocenjevanje, ki omogoča prilagoditve v spremenjeni strategiji programa, ki lahko nastane zaradi operacijskih sprememb. Srednjeročna ocenjevanja vključujejo pomembna ocenjevanja učinkovitosti izvajanja programov v smislu rezultatov in uporabljenih virov za doseganje rezultatov. Na podlagi teh analiz, ki vključujejo kvalitativne kriterije, se potem določajo potrebne spremembe in popravki za prilagoditev, ki omogočajo izboljšanje vpliva pomoči. Poročilo pa lahko hkrati zaznamujemo kot kritično analizo izvajanja politike v okviru Skupnosti, z osebnim poudarkom na okolju.

Tretja stopnja je sestavljena iz dveh delov, ki se nanašata na predloge za prilagoditev programov in na priprave ex-post analize. Prejšnji stopnji analize se na tem nivoju doda analiza vplivov, ki se sestavi kot poročilo, ki nudi naslednje podatke:

- kakšna je učinkovitost pomoči glede na osnovne cilje in hkrati glede na cilje, ki so bili prilagojeni tekom izvajanja programa
- kakšna je učinkovitost v smislu izrabe finančnih virov sredstev
- kakšen je vpliv pomoči na zaposlenost in zmanjšanje disparitet
- katere operacijske izvedbe implementacije in monitoringa so spremenjene in kakšen napredek je bil dosežen v tem pogledu

Za vsa poročila in njihovo časovno usklajenost se dogovorita članica in Komisija na podlagi dvostranskih dogovorov in sodelovanja. Če torej članica spoštuje dogovore in redno pošilja poročila o izvajanju in porabi finančne pomoči, se s strani Komisije ni treba bati sankcij, kot so določene po osnovnih regulativah o Strukturnih skladih, kot so na primer ustavitve finančne pomoči, odložena plačila obrokov in podobno.

Monitoring splošnega sistema

Za pravilno delovanje sistema Strukturnih skladov v okviru Evropske Unije kot celote, je potrebna tudi kontrola izvajanja monitoringa v posamezni članici. Posebej je v regulativah določeno za Cilj 1, da morajo članice redno in ažurno spremljati finančne tokove in sestavljati tabele, ki so predstavljene v Razvojnem okviru podpore Skupnosti (CSF) in Operacijskih programih. Komisija te podatke in poročila kontrolira in dela letne analize, ki so osnova kontrole sistema monitoringa. Največ podatkov se nanaša na indikatorje splošne socialno-ekonomske situacije, ki na primerjavah pokažejo, kakšni so napredki in ali se finančna pomoč zares "obrestuje" v smislu doseganja zastavljenih ciljev.

VZPOSTAVITEV SISTEMA MONITORINGA IN NJEGOVO IZVAJANJE

Vzpostavitev sistema

Ob sestavi in določitvi Razvojnega okvira podpore Skupnosti (CSF) in Operacijskih programov, mora biti v njih zajeta tudi osnovna slika sistema monitoringa kot splošna informacija za nadaljnje sestavljanje sistema. Na podlagi splošnih ciljev in specifičnih ciljev po področjih se lahko že "riše" slika, ki bo osnova za nadzor in spremljanje izvajanja strukturne politike. Po ustanovitvi Odbora za spremljanje in nadzor (Monitoring Committee) je njegova prva naloga vzpostavitev sistema monitoringa. Z vzpostavitvijo je mišljena dejanska določitev pogojev - kdo kaj dela, zakaj in na kakšen način izvaja svoje naloge. Vzpostavitev monitoringa je sestavljena po naslednjih korakih:

1. splošna organizacija in določitev odgovornih za skladno delovanje in izvajanje
S tem je mišljena določitev načina organiziranosti izvajanja ukrepov in izdaje pomoči, administrativni in finančni mehanizmi za izvajanje monitoringa. Pod določitvijo odgovornih, pa se določi avtoritete za nadzor horizontalne povezave politike Skupnosti in dotične države članice, ki skupaj izvajata politiko glede na cilje, ki so določeni v Razvojnem okviru podpore Skupnosti.
2. povezava in skladnost med cilji, rezultati in izvajanjem politike
Ker so to osnovno ogrodje nadzora in povezani elementi sistema, mora biti natančno določeno, kako se med seboj povezujejo in izvajajo.
3. določitev indikatorjev implementacije, rezultatov in vplivov na vseh ravneh izvajanja pomoči in njihova ponderiranost (pomembnost)
Indikatorji so razdeljeni glede na prej naštete skupine in po posameznih ukrepih imajo različni indikatorji različni ponder. Za osnovo je potrebno določiti, kako se bo določala njihova pomembnost, kako se bodo uporabljali in kako so med seboj povezani.
4. določitev potrebnih podatkov, ki bodo nudili informacije o izvajanju, rezultatih in vplivih

Zbiranje podatkov je zapleteno delo in osnovna določitev načina zbiranja mora slediti cilju, da le-ti nudijo informacije o izvajanju pomoči, rezultatih izvajanja in vplivih na indikatorje. Potrebna je določitev metod in odgovorne za zbiranje podatkov. Sestavi se vzorčna skupina podatkov za izvajanje monitoringa in njihova vsebina in namen teh opazovanj.

5. določitev časovnega intervala med vmesnimi ocenjevanji
Osnovna določitev časovnih razmikov med posameznimi analizami je informacija, ki nudi podatke o ažurnosti sistema, hkrati pa je za ocenjevanje potrebno določiti tudi odgovorne osebe.
6. določitev vsebine informacij, ki jih bo dobival Monitoring Committee iz sistema in v kakšnih časovnih razmkih se posreduje te Monitoring Committee-ju

Naloga Monitoring Committee-ja je, da definira natančno izvajanje monitoringa glede na določene prioritete in tehnične zmožnosti. Ne bi imelo smisla, da se določajo podrobne analize za program izvajanja Operacijskega programa v detajlih. Splošno je znano, da je najmanj težav pri kontroli finančnih tokov pri izvajanju, veliko več preglavic pa povzročajo fizična realizacija, analize rezultatov izvajanja in vplivov izvajanja. Za začetek vzpostavljanja sistema je zato priporočljivo, da se vnaprej določi in zagotovi stalni monitoring realizacije in rezultatov za najbolj pomembne programe, ki jih določi članica. Ker sam sistem monitoringa ni "mačji kašelj", je priporočilo Komisije, da se v začetnih fazah določi le nekaj Operacijskih programov za izvajanje in na njih vzpostavi učinkovito kontrolo. Le tako se sistem hitreje vzpostavi, kot pa če bi bila že sama preglednost Operacijskih programov minimalna.

Postopno uveljavljanje sistema monitoringa v informacijski sistem je osnovno vodilo, ki ga morajo upoštevati članice, saj za učinkovito izvajanje le tega potrebujejo predhodna tehnična znanja in dostop do informacij o izvajanju programov. Za olajšanje sistematizacije informacijskega sistema se v okviru Evropske Unije uveljavlja praksa izvajanja tehnične podpore in izobraževanja s tujimi strokovnjaki, da se prehod v monitoring sistem čimbolj olajša.

Monitoring Committee predstavlja neodvisno organizacijo za izvajanje ocenjevanja, ki je povezana s samim financiranjem programov, zato mu morajo odgovorni za organizacijo pomoči in sistema monitoringa zagotavljati dostop do vseh informacij, ki so potrebne za kvalitetno izvajanje ocenjevanja. Osnovna načela, ki vodijo delovanje sistema monitoringa so tako zaupnost, transparentnost in odgovornost vseh, ki v tem sistemu delujejo. Za uresničevanje teh načel je odgovorna oseba v Monitoring Committee-ju, ki koordinira ocenjevanja in sodeluje s predstavniki Komisije. Medsebojni dogovor določi metodologijo, dostopnost do podatkov potrebnih za ocenjevanje, osnove dela in postopek določanja ocenjevalca, z namenom kvalitetnega dela in v skladu s prioritetai ocenjevanja.

Izvajanje sistema

Stopnje izvajanja monitoringa si sledijo v naslednjem zaporedju:

ZBIRANJE PODATKOV

V sklopu organizacijskega sistema za pomoč iz Strukturnih skladov, je monitoring zadolžen za zbiranje podatkov in informacij, ki so potrebni za merilo napredka in sestavo indikatorjev. To nalogo izvajajo odgovorni za implementacijo pomoči s pomočjo zunanjih strokovnjakov, če so le-ti

potrebni. Najlaže so dosegljivi podatki, ki so že v rabi za statistične namene na nacionalni in regionalni ravni in so potrebni le dodatnih predelav in popravkov. Nekaj podatkov, posebej za finančno implementacijo, pa je potrebno zbrati in zagotoviti posebej za ta namen in jih združiti v posebnih tabelah za potrebe Komisije. Funkcija zbiranja podatkov mora biti določena in izvajana na stalni osnovi.

NAJPOMEMBNEJŠE ANALIZE PODATKOV

Zbrani podatki iz prve faze se morajo obdelati in razložiti, da služijo namenu monitoringa. To delo ravno tako opravljajo odgovorni za implementacijo pomoči. Ker so nekatere predstavitve podatkov zahtevnejše, se večkrat zgodi, da pri delu sodelujejo tudi zunanji sodelavci in strokovnjaki.

VMESNA OCENJEVALNA POROČILA

Monitoring Committee dobiva vmesna poročila glede na časovni interval, ki ga sam določi. Včasih pa se zgodi, da je naprošen tudi za posebna mnenja na podlagi poročil, ki jih monitoring sestavlja. Predstavitve poročil Monitoring committee-ju vsebuje predstavitve in pojasnila, ki so vezana na analize in podatke in pri njih večkrat sodelujejo odgovorni za vmesna ocenjevanja.

PREDSTAVITEV PODATKOV MONITORING COMMITTEE-JU

Podatki, ki se morajo predstaviti Committee-ju se sestavljajo iz treh skupin:

- a) podatki zbrani v monitoring sistemu (deskriptivni in kvalitativni dejavniki, indikatorji, ...)
- b) podatki vmesnih ocenjevanj (analize, predlogi, poročila,...)
- c) kjer je potrebno, podatki o spremembah osnovnih pogojev in o monitoringu na splošno

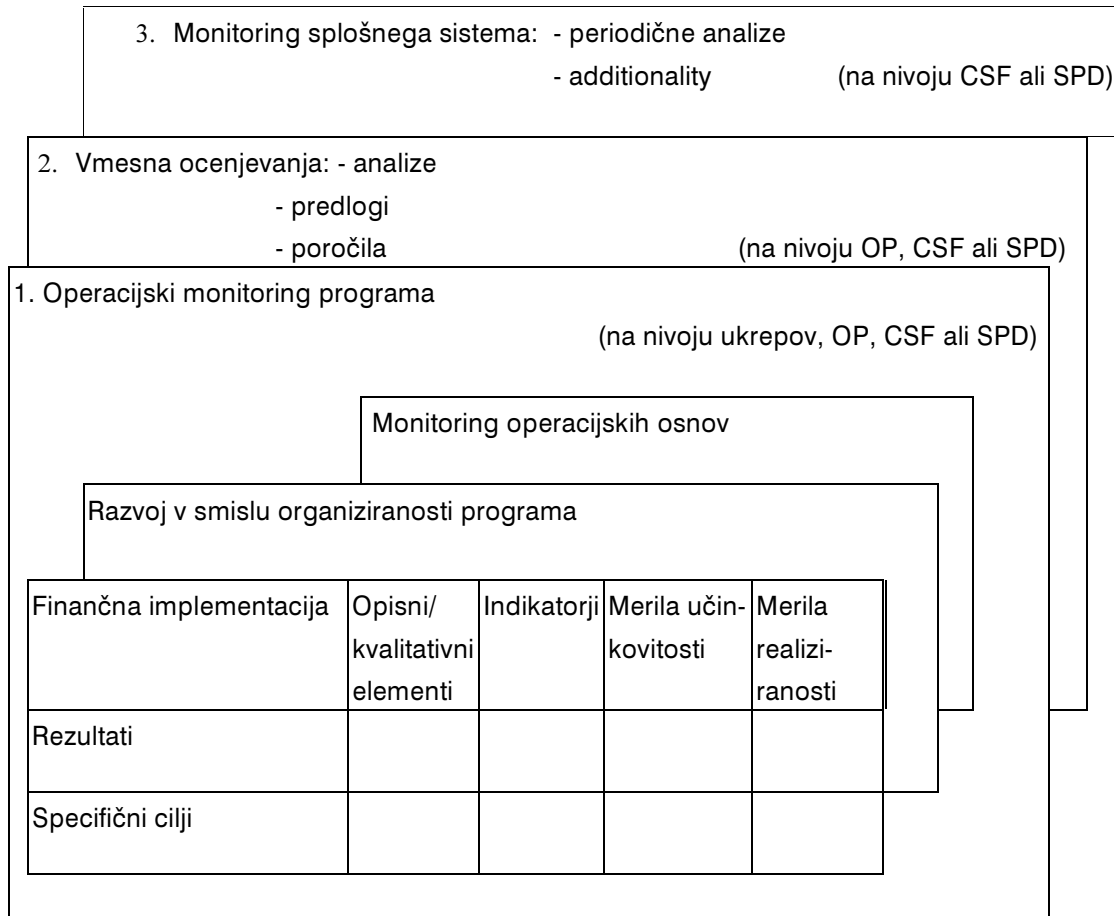
Na podlagi osnovnih števil, ki so zbrane v Razvojnem okviru podpore Skupnosti (CSF) in Operacijskih programih se Committee odloči, katere podatke in kdaj jih je potrebno predstaviti.

NA RAVNI IZDANE POMOČI

Podatki, ki jih posredujejo Monitoring Committee-ju za monitoring Operacijskih programov so naslednji:

- a) vsakih šest mesecev informacije o:
 - finančni implementaciji ukrepov (pomembni finančni indikatorji, indikatorji učinkovitosti implementacije in informacije o organiziranosti le-te)
- b) vsako leto:
 - polletne informacije o monitoringu, vključno s finančno implementacijo in fizično izraženem napredku in napredku organiziranosti
 - rezultati, ki so lahko merljivi skozi obdobje izvajanja (indikatorji rezultatov, merila učinkovitosti in realizaciji rezultatov)
 - vse informacije, ki se nanašajo na operacijske osnove
 - dostopne rezultate vmesnih ocenjevanj skupaj s kritično presojo in razlago podatkov
- c) v vmesnem obdobju izvajanja pomoči:
 - poročilo letnih informacij, ki so bile posredovane (indikatorji vpliva pomoči v skladu z določenimi specifičnimi cilji, rezultati vmesnih

Tabela 7: Predstavitev vseh treh stopenj monitoringa, za katere se delajo ocenjevanja

Vir: Common guide for monitoring and interim evaluation - EC

ocenjevanj, ki se izvajajo v skladu s pravili v Razvojnem okviru podpore Skupnosti (CSF))

NA RAVNI RAZVOJNEGA OKVIRA PODPORE SKUPNOSTI (CSF)

Podatki, ki naj bi jih člani Monitoring Committee-ja dobili za Razvojni okvir podpore Skupnosti so:

- a) na svojih polletnih srečanjih:
 - poročila o implementaciji in monitoringu pomoči, ki so na voljo. Polletna srečanja naj bi pokrila elemente operacijskega monitoringa (indikatorje, napredek in organizacijo). Finančna poročila pa morajo biti podana v harmoniziranih polletnih finančnih tabelah.
- b) letno:

Na podlagi polletnih poročil morajo biti na voljo podatki o:

 - rezultatih vmesnih ocenjevanj, ki se navezujejo na programe, vključno z predlogi in ponudbami v skladu z Razvojnim okvirom podpore Skupnosti (CSF)
 - splošnem razvoju v skladu z Razvojnim okvirom in socialno-ekonomskimi in strukturnimi indikatorji
 - splošnih podatkih, ki so spremljani za poročila, ki so namenjena Komisiji
- c) med samim izvajanjem Razvojnega okvira podpore Skupnosti:
 - poročila o letnih podatkih in izdelanih analizah
 - indikatorji vplivov postavk pomoči glede na specifično določene cilje

- ob koncu izvajanja programa je potrebni podatki Monitoring Committee-ju končno poročilo

PREDLOGI ZA PRILAGODITVE

Na podlagi podanih poročil s pomočjo analiz iz monitoring sistema in vmesnih ocenjevanj člani Monitoring Committee-ja pripravijo in proučijo vse predlagane dodatke in spremembe k Razvojnemu okviru podpore Skupnosti (CSF) ali drugim postavkam v okviru pomoči. Za proučevanje so relevantni predlogi vseh, ki sodelujejo v okviru sistema Strukturnih skladov.

SREČANJA MONITORING COMMITTEE-JA

Monitoring Committee je izraz za katerim se skriva operacijski nivo sodelovanja Komisije in članice, zato so srečanja na tej ravni pomembna za strukturna prilagajanja, saj nudijo možnost pregleda monitoring sistema članice, rezultatov izvajanja pomoči, predloge in ponudbe za spremembe sistema pomoči v luči večje učinkovitosti. Kot pravilo velja, da se srečanja izvajajo vsakih šest mesecev. Na tem nivoju so naloge Monitoring Committee-ja naslednje:

- formiranje monitoring sistema: pravila postopkov, odgovornosti in sodelovanje s Komisijo, organizacija monitoringa in ocenjevanja
 - stalna koordinacija izvajanja politike in nadzor nad kompatibilnostjo izvajanja s pravili in regulativami evropske politike Strukturnih skladov
 - odločitve, predlogi in notifikacije, ki se nanašajo na amandmiranje že določenih pomoči za programe; s tem je mišljena kontrola pravil, kriterijev in postopkov, ki se nanašajo na odločanje.
 - stalne analize sprememb razvoja glede na splošne indikatorje za določena območja (npr. Cilj 1)
 - podajanje mnenj na podlagi letnih poročil o implementaciji in informiranje o izvajanju implementacije v okviru Razvojnega okvira podpore Skupnosti
- Poleg teh rednih in obveznih srečanj se Committee lahko odloči za razna delovna srečanja, ki se nanašajo na posebna ali sektorska vprašanja, pri katerih večkrat sodelujejo tudi zunanji strokovnjaki.

LETNA POROČILA O RAZVOJU IN NAPREDKU

Za vsak ukrep, ki se izvaja v sistemu Strukturnih skladov več let, je članica zadolžena, da pošilja Komisiji poročila o razvoju in napredku, kot polletna poročila o napredku, ki je bil izveden v vsakem letnem obdobju implementacije. Ta poročila so sestavljena na podlagi informacij in dokumentov, ki jih pošilja Monitoring Committee in odločitev, ki jih le-ta sprejme. Informacije, ki so zajete v teh poročilih imajo vnaprej določeno obliko, tako da morajo biti usklajeni in začrtani na tem nivoju tudi načrti potreb članice za pomoč, ki so podani v Razvojnem okviru podpore Skupnosti (CSF).

Tak bi bil pregled celotnega sistema monitoringa v tehničnem smislu, da pa bi bile naloge sistema bolj jasne, bom predstavila, kako je ta sistem zaživel na Portugalskem, Irskem in v Avstriji.

SISTEM MONITORINGA V ČLANICAH EVROPSKE UNIJE

RAZLIKE V OBLIKAH UREDITVE ADMINISTRATIVNE SESTAVE PREDSTAVLJENIH ČLANIC

V splošnem lahko cilje regionalne politike razdelimo v tri osnovne skupine:

1. boj z dolgotrajno brezposelnostjo, posebej na območjih, kjer prihaja do prestrukturiranja industrije
2. zmanjševanje regionalnih ekonomskih disparitet, ki so največkrat izražene v prispevku regije k nacionalnemu proizvodu (BDP)
3. posvečanje pozornosti demografskim in geografskim problemom, v katerih se pojavljajo migracije iz podeželja, mejnih območij in visokogorskih krajev

V sklopu teh treh kategorij se lahko vključi veliko število implicitnih in eksplicitnih ciljev, ki so v različnih državah tretirani različno. Kot je bilo že omenjeno, lahko večkrat pride do konflikta med interesi posamezne regije in nacionalnim interesom. V zadnjem času pa se v ospredje postavlja promocija razvoja regij in njenih kompativnih prednosti s politiko izvajanja na lokalnem in regionalnem nivoju. V vseh članicah Skupnosti se pojavljajo spremembe dosedanjega razvoja regij. Evropska Unija, kot integracija različnih držav, kjer prevladujejo razvite države nasproti manj razvitim, je po zadnjih pogajanjih o Agendi 2000 postavila smernice. Unija naj bi v bodoče obdržala le regulativni nivo izvajanja regionalne politike, medtem ko se aktivna politika prenaša v nacionalni okvir in posredno na lokalni in regionalni nivo. Tako postajajo resnični izvajalci regionalne politike dejansko organizacije, ki so neposredno vezane z lokalnim nivojem.

V Evropski Uniji zaradi razlik v politični in administrativni ureditvi prihaja tudi do razlik v izvajanju regionalne politike. Če jih poizkušamo določiti, se kažejo v treh različnih oblikah:

- a) **medsektorski model:** Notranje administrativna decentralizacija v državah, kot je Finska in Portugalska, se oblikuje s pomočjo regionalno administrativnih teles na podlagi iniciative državnega aparata. Nove oblike organiziranja državnih služb, ki se ukvarjajo z regionalnim razvojem, delujejo kot koordinatorji dela med ministrstvi. Te oblike imajo sektorski značaj in določeno stopnjo sodelovanja lokalne in regionalne ravni pri delovanju. Za ta model se večkrat kaže potreba po ustanovitvi dodatnih vmesnih regionalnih enot za učinkovito delovanje, ker poteka izvajanje regionalne politike preko nacionalne ravni direktno na lokalno raven.
- b) **federalni model:** Model kooperacije s federalno strukturo v državah, kot je Španija in Nemčija. Federalna ureditev, ki omogoča izvajanje regionalne politike na deželni ravni. Ker ima vsaka dežela lastno politično in administrativno telo, je sama odgovorna za izvajanje in razvoj dežele. Pri tem modelu ima pomembno vlogo politični motiv na državnem nivoju.
- c) **devolutionary (prenosni) model:** Model, ki je značilen za Irsko, vendar šele v zadnjem obdobju. Regionalni razvoj je prepuščen interesnim skupinam, ki so radikalno povezane v avtonomna združenja lokalnih teles. Pristojnosti iz centralnih vladnih oblasti se prenašajo na regionalne oblasti. V tem modelu se postopek odločanja lahko oblikuje zelo avtonomno na nižjih ravneh.

KVANTITATIVNA ANALIZA POMENA NAČELA DODATNOSTI - ADDITIONALITY

Republika Slovenija pričakuje, da bo postala polnopravna članica EU v naslednjih šestih letih in hkrati dobila pravico do razpolaganja s sredstvi iz proračuna EU. Večji del sredstev iz proračuna bo namenjen strukturnim skladom in kohezijskemu skladu, ki bodo po določenih kriterijih posredovali ta sredstva tudi novo sprejetim državam.

Sredstva skladov EU bodo namenili kot dodatek k nacionalnim sredstvom za regionalni razvoj. Tako bodo morale države članice zagotoviti denarna sredstva iz svojega proračuna. Ob tem pa bodo del sredstev priskrbeli na lokalni in regionalni ravni ter iz zasebnega sektorja. Dodatna denarna pomoč iz Evrope bo omogočila posameznim državam članicam hitrejšo in učinkovitejšo izvajanje regionalno razvojnih programov.

Diplomsko delo obravnava tri države članice EU: Irsko, Portugalsko, Grčijo, ki so gospodarsko najmanj razvite države članice EU (med te spada tudi Španija). V letu 1983 so imele povprečni dohodek na prebivalca 66% povprečja EU. Deset let kasneje pa je BDP na prebivalca dosegel 74% povprečja EU; torej se je povečal za 8 odstotnih točk.

Irska je dosegla najhitrejšo gospodarsko rast; imela je visoko gospodarsko rast tudi v času recesije v zgodnjih devetdesetih letih. BDP na prebivalca se je premaknil iz 64% Evropskega povprečja v letu 1983 na 80% v letu 1993 in naprej naraščal vse do 90% v letu 1995.

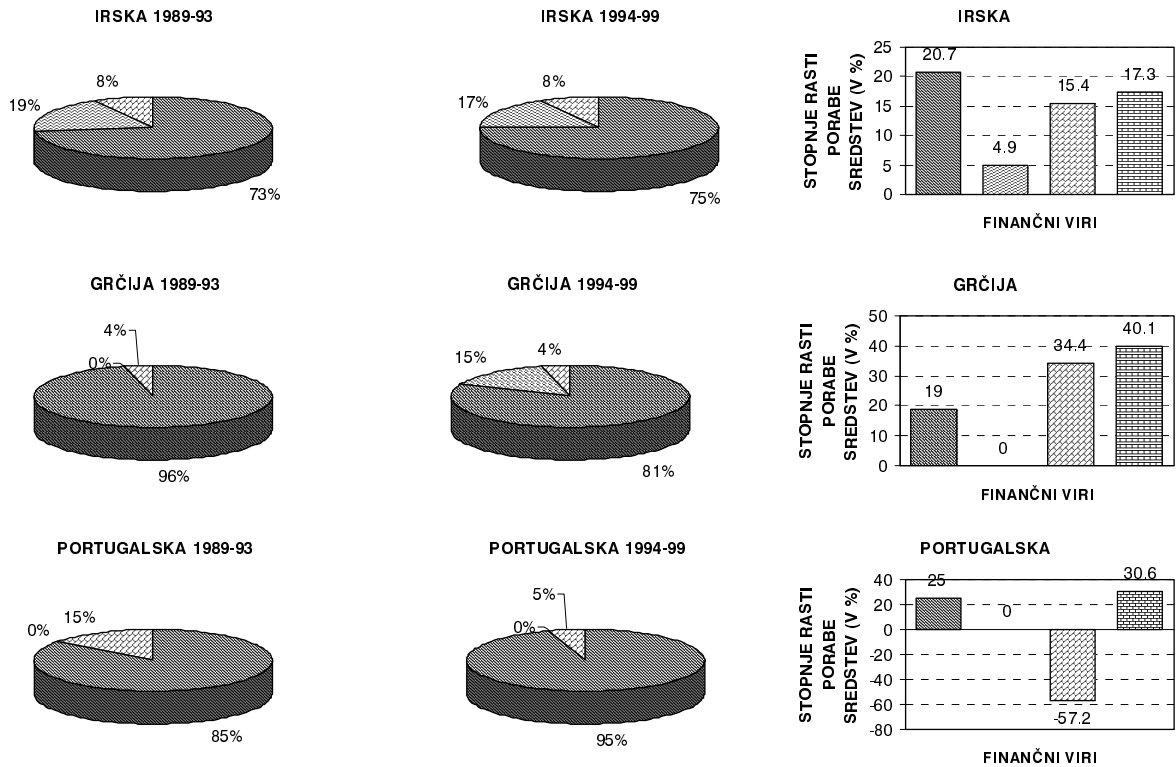
Relativno visoka rast je bila dosežena tudi na Portugalskem, kjer je BDP na prebivalca zrasel za 7 odstotnih točk v obdobju 1983-93. Portugalsko je močno prizadela recesija, tako se je njihov BDP na prebivalca znatno spremenil med letom 1993 in 1995. BDP na prebivalca pa se je v Grčiji povečal na 65% v letu 1993 (leta 1983 pa je znašal 62% povprečja EU) (First Report on Economic and Social Cohesion, 1996h, str. 19).

Statistika kaže, da je Portugalska leta 1998 dosegla BDP na prebivalca 69% povprečja EU in Grčija za 2 odstotni točki več, torej 71% povprečja, medtem ko ima Slovenija BDP na prebivalca 68% povprečja EU (Strmšnik, 1999, str. 10). Na osnovi gospodarske razvitosti se lahko Slovenija primerja z gospodarstvom omenjenih dveh držav. Na drugi strani pa je Irska, ki je v preteklosti znala najbolj učinkovito izkoristiti sredstva skladov, kar ji je omogočilo doseg visoke stopnje rasti, zato bi se morala Slovenija zgledovati po njej. Raziskave so pokazale, da je Slovenija na dobri poti in, da bo hitrejši vstop v EU prinesel več sredstev iz evropskega proračuna celo do višine 4% slovenskega BDP (Pomladansko poročilo, 1998a, str. 24).

FINANCIRANJE CILJNEGA PODROČJA 1

S slikami prikazujem napoved povprečne letne porabe sredstev iz različnih finančnih virov po državah za obdobje 1994-99 in dejansko povprečno letno porabo teh sredstev v obdobju 1989-93.

Slika 1: Delež (v %) povprečne letne porabe javnih sredstev, sredstev zasebnega sektorja, sredstev Evropske investicijske banke na Irskem, Portugalskem in v Grčiji v obdobju 1989-93 in 1994-99; stopnja rasti porabe teh sredstev med obdobjema po posameznih državah (prikazano s histogramom)

- Javna sredstva
- ▨ Sredstva privatnega sektorja
- ▩ Sredstva evropske investicijske banke
- ▧ Poraba sredstev skupaj

Kazalci načela dodatnosti

S kazalci načela dodatnosti želim izpostaviti tiste finančne vire, ki najbolj vplivajo na doseganje Ciljnega področja 1 in ki so pomembni za tehnološki razvoj.

- Financiranje tehnološkega razvoja

Tabela 8: Povpre-na letna poraba sredstve iz petih finan-nih virov kot % v javnih sredstvih za tri sektorje tehnološkega razvoja na Irskem, Portugalskem in v Gr-iji v obdobju 1988-93 in 1994-99

	Irška									Gr-ija									Portugalska								
	APP			Telekomunikacije			RTR			APP			Telekomunikacije			RTR			APP			Telekomunikacije			RTR		
	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93			
Nacionalna sredstva	20.9	33.0	228.0	5.3	3.5	103.0	0.0	17.6	0.0	13.2	17.0	188.0	14.2	5.0	33.0	13.8	9.2	85.0	18.6	14.5	89.0	3.8	5.6	153.0	22.3	16.4	100.0
Neprora-unska sredstva	43.1	22.5	75.0	90.8	93.6	164.0	0.0	0.0	0.0	0.6	28.0	133.0	72.0	88.7	115.0	0.0	0.0	0.0	15.8	41.0	294.0	92.0	88.6	99.0	0.0	0.0	0.0
Sredstva strukturnih skladov	36.0	44.5	176.0	3.9	2.9	119.0	0.0	82.4	0.0	17.2	33.9	287.0	13.8	6.3	42.0	21.2	45.8	275.0	25.1	30.4	138.0	4.2	5.8	142.0	50.0	48.4	132.0
Sredstva kohezijskega sklada	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	6.7	1033.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ostala prora-unska sredstva EU	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	38.9	14.4	55.0	0.0	0.0	0.0	65.0	45.0	88.0	40.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	27.7	35.2	173.0
Javna sredstva	100.0	100.0	143.0	100.0	100.0	159.0	0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	146.0	100.0	100.0	93.0	100.0	100.0	128.0	100.0	100.0	113.0	100.0	100.0	104.0	100.0	100.0	138.0

Vir: CSF Irška, Portugalska in Gr-ija, 1994.

Tabela 9: Povpre-na letna poraba sredstve iz treh finan-nih virov kot % v sredstvih skupaj za tri sektorje tehnološkega razvoja na Irskem, Portugalskem in v Gr-iji v obdobju 1988-93 in 1994-99

	Irška									Gr-ija									Portugalska								
	APP			Telekomunikacije			RTR			APP			Telekomunikacije			RTR			APP			Telekomunikacije			RTR		
	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93			
Javna sredstva	100.0	100.0	143.0	92.2	100.0	159.0	0.0	67.3	0.0	94.9	78.5	146.0	98.1	100.0	93.0	100.0	100.0	128.0	85.5	91.0	113.0	82.0	83.7	104.0	100.0	100.0	136.0
Sredstva privatnega sektorja	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	32.7	0.0	0.0	13.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sredstva evropske investicijske banke	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.1	7.6	248.0	1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14.5	9.0	98.0	18.0	16.3	89.0	0.0	0.0	0.0
Skupaj	100.0	100.0	143.0	100.0	100.0	159.0	0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	166.0	100.0	100.0	93.0	100.0	100.0	128.0	100.0	100.0	158.0	100.0	100.0	98.0	100.0	100.0	136.0

Vir: CSF Irška, Portugalska in Gr-ija, 1994.

Tabela 10: Povpre-na letna poraba sredstve iz dveh finan-nih virov kot % v javnih sredstvih za tri sektorje tehnološkega razvoja na Irskem, Portugalskem in v Gr-iji v obdobju 1988-93 in 1994-99

	Irška									Gr-ija									Portugalska								
	APP			Telekomunikacije			RTR			APP			Telekomunikacije			RTR			APP			Telekomunikacije			RTR		
	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93	Indeks 89-93	94-99	94-99/ 89-93			
Javna sredstva	100.0	100.0	143.0	100.0	100.0	159.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	146.0	100.0	100.0	93.0	100.0	100.0	128.0	100.0	100.0	113.0	100.0	100.0	104.0	100.0	100.0	136.0
Prora-unska sredstva EU in države članice	56.9	77.5	195.0	9.2	6.4	110.0	0.0	100.0	0.0	69.4	72.0	151.0	28.0	11.2	37.0	100.0	100.0	128.0	84.2	59.0	79.0	8.0	11.4	148.0	100.0	100.0	136.0
Neprora-unska sredstva	43.1	22.5	75.0	90.8	93.6	164.0	0.0	0.0	0.0	30.6	28.0	133.0	72.0	88.8	115.0	0.0	0.0	0.0	15.8	41.0	294.0	92.0	88.6	99.0	0.0	0.0	0.0

Vir: CSF Irška, Portugalska in Gr-ija, 1994.

- (Nacionalni proračunska sredstva + neproračunska sredstva) / skupna javna sredstva EU in države članice

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

- Nacionalna proračunska sredstva / (Nacionalna proračunska + neproračunska sredstva)

Tabela 11: Poraba sredstev države -lanice in njenih regionalnih/lokalnih virov skupaj v % od javnih sredstev (EU in država -lanica)

IRSKA		GR^JA		PORTUGALSKA	
Obdobje		Obdobje		Obdobje	
1989-93	1994-99	1989-93	1994-99	1989-93	1994-99
59.30	45.20	52.20	49.70	45.70	43.60

Vir: CSF Irske, Gr-ije in Portugalske, 1994.

- Sredstva strukturnih skladov / javna sredstva

Tabela 12: Prora-unska sredstva v % od državnih sredstev skupaj (prora-unska in neprora-unska)

IRSKA		GR^IJA		PORTUGALSKA	
Obdobje		Obdobje		Obdobje	
1989-93	1994-99	1989-93	1994-99	1989-93	1994-99
43.90	31.60	31.90	29.50	41.50	33.20

Vir: CSF Irske, Gr-ije in Portugalske, 1994.

Povprečna letna porabe sredstev (v mio EURO in v odstotkih) za Ciljno področje I in za sektorje tehnološkega razvoja v obdobju 1994-99 kot promil v BDP Grčije in Portugalske

Tabela 13: Povprečna letna javna poraba (v mio EURO po cenah iz leta 1994 in v %) za Ciljno področje 1 in za sektorje tehnološkega razvoja v obdobju 1994-99 v Grčiji

prikaz javne porabe v promilih BDP (BDP 1998 = 100%)

	Javna poraba														
	%	Prispevek skupnosti							Nacionalni prispevki						
		Stroški skupaj 1	Javna poraba skupaj 2=3+8	Strukturni skladi skupaj 3=4+5+6+7	ERDF 4	ESF 5	EAGGF 6	FIFG 7	Javna nacionalna poraba skupaj 8=9+10+11	Država 9	Regija 10	Drugo 11	Privatni sektor 12	EIB 13	Kohezijski sklad 14
Ciljno področje 1 v mio EUR	100.0	5463.7	3508.3	2330.0	1581.6	426.7	300.0	21.7	1178.3	1111.7	0.0	66.6	1445.2	394.7	510.2
v %		100.0	64.2	42.6	28.9	7.8	5.5	0.4	21.6	20.3	0.0	1.2	26.5	7.2	9.3
v % (2=3+8)			100.0	66.4					33.6						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	67.9	18.3	12.9	0.9	100.0	94.3	0.0	5.7			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		52.2	33.5	22.3					11.2			13.8	3.8	4.9	
APP v mio	37.0	2123.9	1361.0	949.0	751.6	197.4	0.0	0.0	412.0	412.0	0.0	0.0	507.1	117.5	255.1
v %		100.0	64.1	44.7	35.4	9.3	0.0	0.0	19.4	19.4	0.0	0.0	23.9	5.5	12.0
v % (2=3+8)			100.0	69.7					30.3						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	79.2	20.8	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	0.0			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		20.3	13.1	9.1	7.2	1.9	0.0	0.0	4.0	4.0	0.0	0.0	4.8	0.1	2.4
Telekom. V mio EUR	1.5	75.4	75.4	41.8	35.5	6.3	0.0	0.0	33.6	0.0	0.0	33.6	0.0	0.0	0.0
v %		100.0	100.0	55.4	47.1	8.4	0.0	0.0	44.6	0.0	0.0	44.6	0.0	0.0	0.0
v % (2=3+8)			100.0	55.4					44.6						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	84.9	15.1	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		0.7	0.7	0.4					0.3			26.3	0.0	0.0	
RTR v mio	2.0	99.8	73.6	55.2	50.2	5.0	0.0	0.0	18.4	18.4	0.0	0.0	26.3	0.0	0.0
v %		100.0	73.7	55.3	50.3	5.0	0.0	0.0	18.4	18.4	0.0	0.0	26.4	0.0	0.0
v % (2=3+8)			100.0	75.0					25.0						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	90.9	9.1	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	0.0			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		1.0	0.7	0.5					0.2			0.3	0.0	0.0	

Vir: CSF Grčija, 1994, str. 107 in European Economy No. 65, 1998, str. 226.

Tabela 14: Povpre~na letna javna poraba (v mio EURO po cenah iz leta 1994 in v %) za Ciljno podro-je 1 in za sektorje tehnološkega razvoja v obdobju 1994-99 na Portugalskem

prikaz javne porabe v promilih BDP Portugalske (BDP 1998 = 100%)

	%	Javna poraba													
		Prispevek skupnosti							Nacionalni prispevki						
		Stroški skupaj	Javna proraba skupaj	Strukturni skladi skupaj	ERDF	ESF	EAGGF	FIGG	Javna nacionalna poraba skupaj	Dr`ava	Regija	Drugo	Privatni sektor	EIB	Kohezijski sklad
1	2=3+8	3=4+5+6+7	4	5	6	7	8=9+10+11	9	10	11	12	13	14		
Ciljno podro-je 1 v mio EUR	100.0	4956.5	3339.4	2330.0	1453.9	524.8	315.7	35.6	1009.4	483.3	153.8	372.3	1106.9	1016.6	510.2
v %		100.0	67.4	47.0	29.3	10.6	6.4	0.7	20.4	9.8	3.1	7.5	22.3	20.5	10.3
v % (2=3+8)			100.0	69.8					30.2						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	62.4	22.5	13.5	1.5	100.0	47.9	15.2	36.9			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		58.2	39.2	27.3					11.9				13.8	3.8	4.9
APP v mio	15.7	779.9	779.4	509.8	388.3	121.5	0.0	0.0	269.6	178.0	0.0	91.6	0.0	206.6	0.0
v %		100.0	99.9	65.4	49.8	15.6	0.0	0.0	34.6	22.8	0.0	11.7	0.0	26.5	0.0
v % (2=3+8)			100.0	65.4					34.6						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	76.2	23.8	0.0	0.0	100.0	66.0	0.0	34.0			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		20.3	13.1	9.1	7.2	1.9	0.0	0.0	4.0	4.0	0.0	0.0	4.8	0.1	2.4
Telekom. V mio EUR	1.9	91.7	92.0	46.3	46.3	0.0	0.0	0.0	45.7	0.0	0.0	45.7			
v %		100.0	100.3	50.5	50.5	0.0	0.0	0.0	49.8	0.0	0.0	49.8	0.0	0.0	0.0
v % (2=3+8)			100.0	50.3					49.7						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		1.1	1.1	0.6					0.5				26.3	0.0	0.0
RTR v mio	1.8	90.7	86.8	66.0	35.3	30.7	0.0	0.0	20.8	19.6	1.2	0.0	4.0	0.0	0.0
v %		100.0	95.7	72.8	38.9	33.8	0.0	0.0	22.9	21.6	1.3	0.0	4.4	0.0	0.0
v % (2=3+8)			100.0	76.0					24.0						
v % (3=4+5+6+7) in (8=9+10+11)				100.0	53.5	46.5	0.0	0.0	100.0	94.2	5.8	0.0			
v promilih BDP (BDP 1998 = 104.6 mrd)		1.0	3.1	0.7					2.4				0.1	0.0	0.0

Vir: CSF Portugalska, 1994, str. 107 in European Economy No. 65, 1998, str. 226.

Delež povpre~ne porabe sredstev (dr`ave ~lanice in EU) v % BDP za obdobje 1994-99 ter projekcija za Slovenijo v leto 1999

Tabela 15: Skupna poraba, sredstva EU in sredstva državljanic v mio EURO (povprečno na leto) in v % BDP ter njihov minimum in povprečje treh držav

	BDP 1998 v mio EURO	Poraba sredstev		Sredstva EU		Sredstva državljanice	
		Mio EURO povprečno na leto	v % BDP	Mio EURO povprečno na leto	v % BDP	Mio EURO povprečno na leto	v % BDP
IRSKA	70,200	3,326	4.70	1,493	2.10	1,833	2.60
GRČIJA	104,600	9,523	9.10	4,062	3.90	5,461	5.20
PORTUGALSKA	89,400	6,988	7.80	3,939	4.40	3,049	3.40
MINIMUM			4.70		2.10		2.60
POVPREČJE			7.50		3.60		3.90

Opomba: Sredstva državljanice vključujejo nacionalni prispevek, sredstva regionalnih/lokalnih virov in sredstva zasebnega sektorja.

Vir: CSF Irske, Portugalske in Grčije, 1994 in European Economy No 65, 1998.

Tabela 16: Projekcija za Slovenijo v obdobju 1994-99

	BDP 1998 v mio SIT	Poraba sredstev		Sredstva EU		Sredstva državljanice	
		Mio SIT povprečno na leto		Mio SIT povprečno na leto		Mio SIT povprečno na leto	
SLOVENIJA	3,592,000						
MINIMUM			168,800		75,400		93,400
POVPREČJE			269,400		129,300		140,100

Opomba: Sredstva državljanice vključujejo nacionalni prispevek, sredstva regionalnih/lokalnih virov in sredstva zasebnega sektorja; povprečno oz. minimalno porabo sredstev v Sloveniji za leto 1999 sem dobila tako, da sem pomnožila minimum oz. povprečje treh držav v % BDP s priakovanim BDP za Slovenijo v letu 1999.

Vir: CSF Irske, Portugalske in Grčije, 1994 in European Economy No 65, 1998.

TEHNOLOŠKI RAZVOJ J KOT SREDSTVO REGIONALNE POLITIKE

EU se zaveda, da je razvoj tehnoloških potencialov pomemben dejavnik za večjo konkurenčnost gospodarstva in večjo povezanost med državami članicami in med njihovimi regijami. Veliko sredstev iz proračuna namenja trem osrednjim sektorjem tehnološkega razvoja: Aplikacije za Prenos Podatkov-APP (ang. Data Transmission Applications), ki vključuje zdravje, izobraževanje in transport; naslednji sektor so telekomunikacije-telek. in tretji Raziskave in Tehnološki Razvoj-RTR.

Omenjeni trije sektorji spadajo pod Ciljno področje 1, ki je razdeljeno na štiri prioritete: Razvoj človeških virov, Okrepitev gospodarske konkurenčnosti, Izboljšanje kakovosti življenja in socialna povezanost, Okrepitev regionalnega gospodarstva.

Prav tako je tehnološki razvoj ključen dejavnik pri približevanju Slovenije EU, zato je naloga tehnološke politike zlasti v treh stopnjah: (i) v ukrepih, ki spodbujajo vlaganje v raziskovalne, razvojne in zlasti inovacijske procese; (ii) v ukrepih za izboljšanje mreže prenosa in uporabe tehnološkega znanja in (iii) v instrumentih za urejanje tržne konkurence, od standardizacije do davčnih olajšav.

PORTUGALSKA

Pomembnost tehnološkega razvoja je prepoznan v obeh osrednjih prioritetah v Razvojnem okviru evropske podpore (v nadaljevanju CSF); izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva in povečanje ravni človeške sposobnosti in spretnosti.

Ena najpomembnejših prioritet konkurenčnosti so Telekomunikacije. Vključuje razvoj naprednih storitev, ki so se izvajale v prvem programskem obdobju (ponudba ISDN in predstavitev optičnih vlaken). Razvoj telekomunikacij je povezan s kvalitetno infrastrukturo in kvaliteto v zvezi z zmanjšanjem časa inštalacije linij in število napak pri inštalaciji. Napredovanje v telekomunikacijskih storitvah in stimulacija ponudbe, ki ustvarja potrebe po teh storitvah, je bila izvedena s Strateškim razvojnim programom Infrastrukture (Infrastructure OP). V obdobju 1994-99 so bili strukturni skladi pripravljene financirati telekomunikacije v višini 276 mio EURO, medtem ko so bili napovedani stroški za to obdobje v višini 550,2 mio EURO.

Velik del proračunskih sredstev se investira v sektor Raziskave in tehnološki razvoj (RTR) oz. v prioritete modernizacije osrednjih sektorjev Portugalskega gospodarstva. Pri Strateškem razvojnim programu »Modernizacij gospodarskega sistema« in podprograma »Industrija«, ki se v delovno intenzivnih dejavnostih soočajo z nizko stopnjo tehnologije, si prizadevajo dobiti nove znanstvenike in razviti tehnološko infrastrukturo in spodbujati njihovo uporabo s strani podjetji skozi udeležbo v raziskovalnih dejavnostih, ki se odražajo v design-u in izboljšanju novih proizvodov in postopkov. Ta program tudi vsebuje podporo firmam za nakup in razvoj nove tehnologije.

Prodaja in storitve so pokrite z razdeljenimi podprogrami, ki podpirajo

modernizacijo pripomočkov pri delu s strankami in management plačevanja (diverzifikacija prodajnih metod z uporabo računalniških tehnik in telekomunikacij). Na splošno ta podpora pomaga tudi spreminjati ekonomsko dejavnost v različnih regijah.

Ukrepi za pomoč podjetjem in RTR infrastrukturi podpirajo izobraževanje in sposobnosti tistih, ki delajo v znanosti in tehnologiji. To je izvedeno preko Strateškega razvojnega plana »Znanje in inovacija«, ki želi potrditi rezultate določenega programa. Izobraževanje namenja veliko pozornost učenju znanosti in tehnologije na fakultetah in v srednjih šolah. Podprogram »Znanost in tehnologija«, ki ima 376 mio EURO (skupni stroški pa znašajo 525 mio EURO), podpira program »Industrija« glede raziskave in povezave raziskovalcev v industrijo ter glede financiranja projektov za sodelovanje med fakultetami in podjetji ter pomočniki za izobraževanje zaposlenih in med raziskovalci.

Razvoj aplikacij za prenos podatkov ni podprt samo z ukrepi, ampak tudi s strategijo o modernizaciji. Podpira razvoj infrastrukture za računalniško obdelavo podatkov. Vključeval bo sistem statistične informacije, ki bo pripomogel k modernizaciji in gospodarskemu razvoju Portugalske in ki bo gradil na rezultatih do sedaj izvedenih programov.

Finančna sredstva v celoti za tehnološki razvoj znašajo na Portugalskem 9,5% razpoložljivih finančnih sredstev strukturnih skladov.

Tabela 17: Financiranje programov za tehnološki razvoj na Portugalskem za obdobje 1994-1999 (v mio EURO po cenah iz leta 1996)

SKUPAJ		S.S.		DR@AVA ^LANICA 1994-99			
	%		%	JAVNA	PRIVATNA	SKUPAJ	%
2,190	100	1,339.70	61	627.6	222.9	850.5	39

Vir: 8th Annual Report on the Structural Funds (1996).

IRSKA

Preko prioritet proizvodnega sektorja, gospodarske infrastrukture in človeških virov, omogoča tehnološki razvoj odpravo brezposelnosti, razvoj lokalne industrije in izboljšanje stanja na podeželju.

Prioriteta proizvodnega sektorja je RTR; je pomemben sektor za povečanje mednarodno konkurenčne sposobnosti industrije. Evropski skladi namenjajo največ sredstev prav temu sektorju. Do leta 1999 naj bi se finančna pomoč povečala na 2,12% BDP. Predvideva se, da bodo strukturni skladi financirali RTR v višini 296 mio EURO (celotni stroški pa na bi znašali 499 mio EURO) v letu 1999. Preko pomoči za investicije, infrastrukturo in izobraževanje spodbujajo uporabo tehnologije v podjetjih. V letu 1999 nameravajo povečati izdatke za RTR od 0,65% do 0,82% BDP.

Tako kot investicije v RTR in v industrijski sektor so pomembne tudi investicije v modernizacijo kmetijstva, iskanja in izkoriščanja naravnih virov in tudi za zaščito okolja. Strukturni skladi so namenili za izvajanje Strateškega razvojnega programa »Zaščita okolja« 3,1 mio EURO (skupni stroški pa so znašali 6,3 mio EURO). Ta program vključuje nadzor nad raziskovanjem

okolja, čistilno tehnologijo in zmanjšanje industrijskih odpadkov.

Strategija za izvajanje RTR je povezana s prioriteto človeških virov. Ta strategija omogoča lažji dostop do teh virov, poleg tega pa tudi kakovostno izobraževanje in učene o znanosti in tehnologiji. S strategijo skušajo razviti človeške potencialne preko posebnih tečajev, ki se izvajajo na visokih šolah in univerzah. Evropski strukturni skladi financirajo visoko kvalificirane raziskovalce, ki so udeleženi v industrijski RTR projektih. Podpirajo tudi program tehnološkega managementa in program za izobraževanje in učenje osebja o uporabi in razvijanju nove tehnologije.

Značilna je tudi finančna pomoč za telekomunikacije, ki je eden pomembnih sektorjev v strategiji modernizacije gospodarske infrastrukture. Planira se, da se bodo sredstva za telekomunikacije v obdobju 1994-99 povečala za 65% v primerjavi s preteklim programskim obdobjem. Takšna rast izdatkov je nujna, ne samo zaradi modernizacije omrežja, temveč tudi zaradi večje povezanosti med industrijami v različnih regijah. Strukturni skladi so namenili za izvajanje enega od podprogramov telekomunikacije (npr. dokončanje digitalnega omrežja) finančna sredstva v višini 32 mio EURO, celotni stroški pa so znašali 68 mio EURO.

Na Irskem je skupna poraba za tehnološki razvoj znašala 6,4 % sredstev strukturnih skladov.

Tabela 18: Financiranje programov za tehnološki razvoj na Irskem za obdobje 1994-1999 (v mio EURO po cenah iz leta 1996)

SKUPAJ		S.S.		DR@AVA ^LANICA 1994-99			
	%		%	JAVNA	PRIVATNA	SKUPAJ	%
596.4	100	361.7	61	102.4	132.4	234.7	39

Vir: 8th Annual Report on the Structural Funds (1996).

GRČIJA

Podpreti tehnološki razvoj je eden ključnih faktorjev v razvojni strategiji Grčije (znaša 4,8% vseh finančnih sredstev, ki so jih strukturni skladi namenili za obdobje 1994-99). Telekomunikacije in Aplikacije za prenos podatkov omogočata dostop do informacijske družbe v Grčiji. Poleg teh dveh sektorjev je pomemben tudi RTR, ki vsebuje prioritete povezane z integracijo nacionalnega ozemlja preko razvoja osrednje infrastrukture; izboljšanje življenjskega standarda; razvijanje gospodarskih baz; razvijanje človeških virov in spodbujanje zaposlovanje; zmanjšanje regionalne disparitete in izboljšanje komunikacij na otokih. Za izvajanje vseh teh nalog so pripravili 13 programov.

Kot prvi primer je izboljšanje in modernizacija telekomunikacij (Strukturni skladi so namenili 250,7 mio EURO; predvideni skupni stroški naj bi znašali 452,2 mio EURO), s katero želijo zmanjšati oddaljenost med regijami. Medregionalni strateški razvojni program za telekomunikacije (203,7mio EURO; skupni stroški 383,8 mio EURO) predstavlja nadaljevanje prejšnjega programskega obdobja.

Kljub vzpodbudnim rezultatom je bila kakovost omrežja na koncu leta 1993

še vedno slaba (Delež linijskih okvar je bil najvišji v Grčiji, čakalna doba za novo linijo je bila izredno dolga.) in zadnje v EU je bilo digitalizirano grško omrežje. Poleg tega je bilo v Grčiji najmanj investicij na prebivalca. Strateški razvojni program »Telekomunikacije« ne predvideva samo izboljšanje infrastrukture (rast ravni digitalnega omrežja za 90 %, rasti sodobne tehnologije in pilotske storitve), ampak spodbujanje podjetij, da začnejo uporabljati novo tehnologijo preko izobraževanj, metod modernega managementa in stimuliranj kreativnosti novih storitev na trgu.

Aplikacije za prenos podatkov niso posebno podprte s strateško razvojnimi programi (v nadaljevanju OP). Samo večeregionalni OP jim omogoča podporo v povezavi z izboljšanjem življenjskega standarda (zdravje in zavarovanje) in razvojem človeških virov (izobraževanje in javna administracija). Npr. En glavnih ukrepov strateško razvojnega programa je »zdravje«, ki razvija sistem za Zdravstvo in modernizacijo znanstvene infrastrukture in orodja. Za izobraževanje je namenjeno 40,5 mio EURO (skupni stroški: 54 mio EURO). Program za izobraževanje povezuje fakultete, tehnične šole in Ministrstvo za šolstvo. Program za modernizacijo javne administracije, s proračunom v višini 117,5 mio EURO in skupnimi stroški 235 mio EURO, želi izboljšati management človeških virov in učinkovitost davčnih in finančnih uradov preko predstavitev novih tehnologij in managerskih tehnik.

Kakorkoli že RTR sprejema večji del finančne podpore. Strategija CSF poskuša povečati tehnično in gospodarsko sposobnost Grčije. Strukturni skladi so namenili za eno od prioritet RTR kar 316,2 mio EURO (skupni stroški: 579,1 mio EURO). Vsa področja pomoči, pokrita s programi, tehnološkimi preliv in inovacijami, so najbolj finančno podprta. RTR je najbolj financiran v visoko dobičkonosnih proizvodnih sektorjih (biotehnologija, novi materiali, ...), ki zahtevajo ozko sodelovanje med proizvodnimi območji in znanstveniki ter tehnološkimi operaterji; razširjanje raziskovalne infrastrukture; osvežitev človeških potencialov; učenje novih raziskovalcev o sodobnejši tehnologiji in omogočanje učenja tehnikov in administratorjev.

Del RTR programa, ki obsega 7 mio EURO, je razdeljen na razvoj univerzitetnega in raziskovalnega centralnega omrežja ter rezultatov raziskovanj (podatkovne baze, multimedia baze,...).

Strateški razvojni programi za industrijo in storitve, s proračunom v višini 720 mio EURO (skupni stroški: 2,8 mrd EURO), omogočajo kakovostno pomoč za investicijske projekte v podjetjih.

Tabela 19: Financiranje programov za tehnološki razvoj v Grčiji za obdobje 1994-1999 (v mio EURO po cenah iz leta 1996)

SKUPAJ		S.S.		DR@AVA ^LANICA 1994-99			
	%		%	JAVNA	PRIVATNA	SKUPAJ	%
1,207.6	100	661.4	55	352	194.2	546.2	45

Vir: 8th Annual Report on the Structural Funds (1996).

SKLEP

Nov sistem izvajanja regionalne politike preko dolgoročnega načrtovanja na podlagi programskih dokumentov predstavlja za Slovenijo spremembo, ki se ji bo potrebno prilagoditi. Če želi država stopiti v sistem strukturne politike Evropske Unije, je to nujni in potrebni pogoj. Denarna pomoč, ki jo bo črpala iz sredstev Strukturnih skladov ima natančno določen namen in cilje, ki bodo določeni po dokumentih in katerih nadzor se bo izvajal. Za učinkovitost tega sistema se bodo tako morali potruditi vsi, tako vladna telesa, kot regionalni in lokalni nivo, kateremu so sredstva tudi namenjena. Vprašanje, ki se mi zastavlja pri samem proučevanju tega sistema je, ali se bodo za Slovenijo, ki je tako majhna država v primerjavi z ostalimi evropskimi državami, stroški prilagajanja temu sistemu obrestovali v razvoju. Dober gospodar vedno preračuna stroške in prihodke in tak gospodar je tudi Evropska Unija. Glede na razpoložljivosti svojega proračuna bo tehtno razporedila sredstva v svojo korist z namenom skupnega dobrega. Slovenija kot majhna država z 2 milijona prebivalci v evropski proračunski razpravi ne bo imela velike teže in če se sredstva načrtujejo deliti glede na število prebivalcev države članice, bo pripadal Sloveniji zelo majhen košček pogače. Kakšno vrečo denarja bomo izpraznili in jo bomo praznili za te drobtinice pa še ni potrdila nobena analiza.

LITERATURA

A brief guide for future member states . Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 31 str.

Alden Jeremy, Boldar Philip: Regional Development Strategies - A European Perspective. London: Jessica Kingsley, 1996. 319 str.

Angleško-slovenski glosar k pridružitvenemu sporazumu med Slovenijo in Evropsko Unijo (Uradni list RS, št. 44/97)

Armstrong Harvey, Taylor Jim: Regional economics and policy. New York: Harvester Wheatsheat, 1993. 390 str.

Armstrong Harvey, Taylor Jim: Regional economics and policy. Oxford: Philip Allan, 1985. 332 str.

Artis Mike, Lee Norman: The economics of the European Union: policy and analysis. Oxford: Oxford University Press, 1994.

Avstrija pomemben gospodarski partner. Bled: Gospodarska zbornica Slovenije, 1999.

Batchler John, Turok Ivan: The Coherence of EU Regional Policy. London: Jessica Kingsley, 1997. 405 str.

Benko Riana: Oblike pomoči Evropske unije in regionalizem. Eurobilten, Ljubljana, 1999, 5, str. 5-6.

Cohesion Fund: Attack on Linkage between EMU and eligibility. Europe weekly, 58, (16.11.1998), str.7.

Common guide for monitoring and interim evaluation. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996.

Community support framework 1994-1999: Objective 1: Development and structural adjustment of regions whose development is lagging behind. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1994. 104 str.

Evropska Unija vaša soseda. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1995. 42 str.

Glickman Norman J. : Economertic analysis of regional system: exploration on model building and policy analysis. New York: Academic press, 1977. 206 str.

Gulič Andrej, Praper Segreja: Slovenia as a potential future EU member state. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXII, (1998), 4-5, str. 48-62.

Harrison Richard, Hart Mark: Spatial policy in devided nation. London: Jessica Kingsley, 1993.

- Hartwing Ines: Monitoring and evaluation of EU Structural Fund Programmes. Luxemburg: European Institute of Public Administration, 1996.
- How does the European Union Work?. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 23 str.
- Jurančič Iztok: Nove občine pritiskajo na proračun. GV, letnik XLVIII, (1999), št. 10, str.16-17.
- Kuhar Stanka: Regionalna politika v Evropski uniji in Sloveniji. IB Revija, Ljubljana, 1997, 9-10-11, str. 57-67.
- Kukar Stanka: Razvojne možnosti slovenskih regij. Ljubljana: Naše gospodarstvo, 1993.
- Kukar Stanka: Regionalna politika v Evropski Uniji in Sloveniji. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997),št. 9-10-11, str. 57-67.
- Kukar Stanka: Regionalna politika v Republiki Sloveniji v primerjavi z regionalno politiko Evropske skupnosti in nekaterih evropskih držav. Ljubljana: Naše gospodarstvo, 1992.
- Kukar Stanka: Regionalne dimenzije prehoda iz socialističnega v tržno gospodarstvo in regionalna politika Slovenije. Ljubljana: Zbornik 2. letnega srečanja zveze ekonomistov Slovenije, 1994
- Kukar Stanka: Vloga države v spodbujanju skladnejšega regionalnega razvoja. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja, 1993.
- Kumar Andrej: Poslovanje z Evropsko Unijo - Gradivo za študij. Ljubljana: Ekonomska fakulteta v Ljubljani, 1998.
- Main texts governing the regional policy of the European Communities. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1985.
- Mellors Colin, Copperthwaite Nigel: Regional policy. London: Routledge, 1990.
- Menaric Irma: Pozitivni učinki tuje pomoči za Slovenijo. Eurobilten, Ljubljana, 1999, 5, str. 2.
- Murn Ana: Vladne finančne intervencije v gospodarsvu: Državne pomoči v Evropski Uniji. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 1998. 45 str
- National Development Plan 1994-1999. Dublin: The Stationery Office, 1993. 213 str.
- Nidorfer Matjaž: Zaposlovanje pod krinko Evrope. GV, letnik XLVIII, (1999), št. 10, str.12-15.
- Operational Programme 1994-1999 for Local Urban and Rural Development. Dublin: The Stationery Office, 1993. 201 str.

Pečar Janja: Regionalna razvojna politika v EU in v Sloveniji. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997), št. 9-10-11, str. 79-88.

Piry Ivo: Vloga programa PHARE pri oblikovanju regionalne politike v Republiki Sloveniji. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997), št. 9-10-11, str. 3-7.

Podobnik Marjan: Evropska pomoč do leta 2010. Eurobilten, Ljubljana, 1999, 5, str. 1.

Praper Sergeja: Trajnostni prostorski in regionalni razvoj ter regionalizacije Slovenije. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997), št. 12, str. 34-45.

Predlog dopolnitve zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev. Ljubljana: Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, 1999.

Priprava pridruženih držav srednje in vzhodne Evrope na vključitev v notranji trg Evropske Unije - Bela knjiga: Aneks. Ljubljana: Delegacija Evropske komisije v Sloveniji, 1997. 365 str.

Prispevek k strategiji sodelovanja Slovenije s Portugalsko. Ljubljana: Center za mednarodno sodelovanje in razvoj, 1996.

Program prenove regionalne politike 1999 do 2000 z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Ljubljana: Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, 1998. 44 str.

Ravbar Marjan: Dileme in cilji regionalne politike v luči oblikovanja pokrajin. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997), št. 9-10-11, str. 3-7.

Ravbar Marjan: Ekonomsko-geografski pomen pojma "regionalne disparitete" in vloga le-teh pri regionalnem razvoju. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997), št. 9-10-11, str. 9-19.

Ravbar Marjan: Slovenske pokrajine: Med lastnimi interesi in politiko regionalnega razvoja. IB revija, Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, letnik XXXI, (1997), št. 9-10-11, str. 3-7.

Reform of Structural Funds: Bruxelles: Committee of the Regions, 1998.

Regional development strategy. Portugal: Ministerio do Equipamento, do Planeamento e da Administracao do Territorio, 1996. 463 str.

Report of the follow-up to and impact of Committee of the Regions opinions 4th report: Bruxelles: Committee of the Regions, 1998.

Ribčič Ciril: Regionalizacija Slovenije. Eurobilten, Ljubljana, 1999, 5, str. 17.

Second annual report on the implementation of the reform of the Structural funds. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Com-

munities

Senjur Marjan: Gospodarska rast in razvojna ekonomika. Ljubljana: Ekonomska fakulteta v Ljubljani, 1993. 525 str.

Strategija Republike Slovenije za vključitev v Evropsko Unijo. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 1998. 270 str.

Strmšnik Igor: Predlog dopolnitve sistema razvojnega načrtovanja v luči vključevanja Slovenije v Evropsko zvezo. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 1998. 40 str.

Strmšnik Igor: Slovenija v Evropi regij: regionalne strukture razširjene evropske zveze. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 1998. 56 str.

Strmšnik Igor: Slovenija bo morala imeti pokrajine. Eurobilten, Ljubljana, 1999, 5, str. 9-10.

The ABC of community law. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1994. 70 str.

The single market. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1993. 50 str

Yuill Douglas, Bachtler John, Wishlade Fiona: Europena Regional Incentives 1997-98 17th edition. London: Bowkersaur, 1997. 500 str.

VIRI

8th Annual Report on the Structural Funds, 1996. 357 str.

9th Annual Report of the Structural Funds, 1997.

Agenda 2000 Enlargement-Regular report 1998 from the Commission on Slovenia's progress towards accession. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1999, 14, str. 43.

Annual report of the Cohesion Fund 1996. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997. 154 str.

Bruto drubeni proizvod. Ekonomsko ogledalo. Ljubljana, 5 (1999), 6, str. P2.

Casaca Paulo: Cohesion Policy: A viewpoint on the additionality principle. Draft paper.

Community legislation in force. (URL:http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/dat/en_398Y0407_01.html), 18.2.1999.

Council Regulation on implementation of the European Social Fund (OJ L, No. 2396/71).

Council Regulation on implementation of the Europena regional develop-

ment Fund (OJ L, No. 4254/88)

Council Regulation on tasks of the Cohesion Fund (OJ L, No. 1164/94)

Council Regulation on tasks of the Structural Funds (OJ L, No. 2052/88)

Economic and social cohesion. (URL:http://europa.eu.int/pol/reg/info_en.htm), 1.11.1998.

Enlarging the European Union. (URL:<http://europa.eu.int/comm/dg1a/enlarge/index.htm>), 25.11.1998.

Europe at the service of regional development. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996, 2, str. 319.

European Economy. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998, 65, str. 226.

First Report on Economic and Social Cohesion 1996. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 158 str.

GREECE-Community Support Framework 1994-99, Objective 1: Structural development and adjustment of regions whose development is lagging behind. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1995. 132 str.

Hartvwng Ines: Monitoring and Evaluation of EU Structural Fund Programmes. Irska: Seminarsko gradivo.

How does the Cohesion Fund Work?, Operating Rules, Cohesion Fund projects. (URL:http://europa.eu.int/comm/dg16/activity/funds/fund2_en.htm), 29.10.1998

Interna gradiva Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj in Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.

Interna gradiva Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj.

Ireland, Portugal, Austria. (URL:<http://www.odci.gov/cia/publications/factbook/ei.html>), 2.3.1999.

Monitoring, Evaluation. (URL:http://www.inforegio.org/wbpro/prord/art19/urban/urban9_en.htm), 5.11.1998.

Presidency conclusions Berlin European Council 24 and 25 march 1999. (URL:http://europa.eu.int/council/off/conclu/mar99_en.htm), 12.5.1999.

Proposed regulations governing the reform on the Structural Fund 2000-2006: Comparative analysis. (URL:http://www.inforegio.org/wbpro/agenda2000/compare/inrto_en.gtm), 12.5.1999

Regional Policy and Structural Funds in Austria, 1998. Seminarsko gradivo. Reinforcing concentration and mutual consistency. (URL:http://europa.eu.int/SG2/nphsga_rqst...!FILE=VISU_visom_4_0_10!DGP=0!-VI_txt1), 22.2.1999.

Speech opening the conference on the preparation on the Structural Funds. (URL:http://europa.eu.int/comm/dg16/speeches/sp29_en.htm), 3.6.1999.

The Role of General Direction of Regional Development in CSF management, monitoring and control. Portugalska: Seminarsko gradivo.

Uredba o območjih, ki se štejejo za demografsko ogrožena območja v Republiki Sloveniji v obdobju 1997-1999 (Uradni list RS, št. 45/97)

Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/92)

Zakon o proračunih (Poročevalec št. 15, 16.3.1999).

Zakon o sofinanciranju občin (Uradni list RS, št. 56/98).

Zakon o spodbujanju skladnejšega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 48/90 in 12/92)

Zakon o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 45/95)

SLOVARČEK

additionality - dodatnost sredstev

Community Support Framework (CSF) - Razvojni okvir podpore Skupnosti

cohesion policy - kohezijska politika

Directorate General - DG sektor

evaluation - ocenjevanje

European Agriculture Guidance and Guarantee Fund (EAGGF) - Evropski sklad za usmerjanje kmetijstva in garancije

European Cohesion Fund - Evropski kohezijski sklad

European Regional Development Fund (ERDF) - Evropski sklad za regionalni razvoj

European Social Fund (ESF) - Evropski socialni sklad

Financial Instruments for Fisheries Guidance (FIFG) - Finančni instrument za ribištvo

European Commission - Evropska Komisija

incentives - spodbude

initiatives - pobude

implementation -izvajanje

looking backward -pogled nazaj

looking forward -pogled naprej

Managing authority - Poslovodni organ

measures - ukrepi

monitoring - spremljanje in nadzor

Monitoring Committee - Odbor za spremljanje in nadzor

National Development Plan (NDP) - Državni razvojni načrt

objective - cilj

Operational programme - Operacijski program

Operational sub-programme - Podprogram

programming - razvojno načrtovanje

regional policy - regionalna politika

structural policy - strukturna politika

Single Programming Document - Enotni programski dokument

The Accession partnership - Pridružitveni sporazum

The New Special Action Programme for Pre accession Aid for Agricultural and Rural Development (SAPARD) - Posebni program za predpristopno pomoč pri razvoju kmetijstva

The New Pre accession Structural Instrument (ISPA) - Predpristopni strukturni instrument

Do sedaj izšlo v okviru zbirke delovni zvezki:

Letnik I, leto 1992

- št.1. Razvojno planiranje na ravni Republike Slovenije. Uredil mag. Matej More, Ljubljana, maj 1992, 59. strani
- št.2. Ocena gospodarskega in socialnega razvoja Slovenije v letih 1991 in 1992 (majska analiza) z dokumentacijo, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1992
- št.3. Slovenia in 1991 - 1992. Report on economic developments. Ljubljana, June 1992, 55 strani; (with statistical annex)
- št.4. Radej Bojan: Vrste ekonomskih inštrumentov varstva okolja in njihova uporaba. Naravni viri kot razvojni dejavnik - interdisciplinarni raziskovalni projekt trajnega razvoja. Zavod Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, maj 1992, 122 strani
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila: Stane Vencelj in Jana Jevševar, 15. september 1992, 30 strani
- št.6. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v Sloveniji v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih družbenih dejavnostih na osnovi podatkov SDK iz zaključnih računov in periodičnih obračunov zavodov za prvo polletje 1992 in za leto 1991. Pripravila Jasna Kondža, Ljubljana, 7. oktober 1992
- št.7. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila Jana Jevševar, oktober 1992, 36 strani
- št.8. Selected indicators from the income statement and balance sheet by sector and by origin of capital of the Slovenian economy in January - June 1991 and 1992
- št.9. Gospodarska gibanja v letu 1992 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1993 (Jesenska analiza), vodja projekta mag. Andrej Hartman, oktober 1992, Ljubljana
- št.10. Slovenia - Economic Developments in 1992 nad the Outlook for 1993, October 1992
- št.11. Panožne prognoze na podlagi ocenjevanja perspektivne sposobnosti industrijskih podjetij za obdobje 1992 - 1995, vodja projekta dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1992

Letnik II, leto 1993

- št.1. Ali so se stroški uvoza blaga resnično povečali, dr. Janez Potočnik, Ljubljana, januar 1993
- št.2. Bilanca pomembnejših prehranskih proizvodov, Božena Leonardi, Ljubljana, januar 1993
- št.3. Industrijska politika Slovenije - koncept, omejitve, možnosti in usmeritve na narodnogospodarski in sektorski ravni, dr. Pavle Gmeiner, dr. Anton Povše, Ljubljana, februar 1993
- št.4. Analiza gibanja plač in dometa ter učinkovitosti zamrznitve plač v marcu 1993, Bojan Radej, Ljubljana, marec 1993
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1992, Jana Jevšvar, april 1993
- št.5.1. Lastninjenje družbenega premoženja v gospodarstvu republike Slovenije v letu 1992, Judita Mirjana Novak, maj 1993
- št.5.2. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij v letu 1992 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jana Jevšvar, maj 1993
- št.5.3. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - Primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jasna Kondža, maj 1993
- št.5.4. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1992, Vida Brus, maj 1993
- št.6. Portfolio analiza slovenske industrije v obdobju 1990-1992, Tanja Česen, junij 1993
- št.7. Nacionalni računi Slovenije- ocena 1990-93 in projekcije 1994-97, vodja projekta Igor mag. Strmšnik, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.8. Gospodarska gibanja v Sloveniji leta 1993 in perspektive do leta 1997 (Pomladansko poročilo), vodja projekta mag. Andrej Hartman, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.9. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva, zavodov s področja družbenih dejavnosti ter bank in zavarovalnic v prvem polletju 1993- primerjalni prikazi na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb, Jana Jevšvar, Dijana Pirc, Vida Brus, september 1993
- št.10. Mesto Slovenije v svetu- mednarodne primerjave podatkov nacionalnih računov, Tanja Česen, september 1993
- št.11. Gospodarska gibanja v letu 1993 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1994 (Jesensko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, november 1993
- št.12. Izhodišča za pripravo strategije gospodarskega razvoja Slovenije, dr. Janez Potočnik, november 1993

Letnik III, leto 1994

- št.1. Prebivalstvo in zaposlenost v Sloveniji na prehodu iz osemdesetih v devetdeseta leta in ocena tendenc razvoja do leta 2000, Tomaž Kraigher, januar 1994
- št.2. Analiza obrestnih mer in obresti v letih 1991 do 1993, Vida Brus, februar 1994
- št.3. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije, dr.Pavle Gmeiner, maj 1994
- št.4.1 Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Judita Mirjana Novak, maj 1994
- št.4.2. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Dijana Pirc, maj 1994
- št.4.3. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Vida Brus, maj 1994
- št.4.4. Finančni rezultati podjetij v izgubi v letih 1992 in 1993, Slavica Jurančič, junij 1994
- št.5. Prikaz cenovnih sprememb v letih 1985 do 1993 - izračun verižnih indeksov cen po sektorjih NACE klasifikacije dejavnosti, Jure Povšnar, Nataša Marzidovšek, junij 1994
- št.6. Gospodarska gibanja v Sloveniji v letu 1994 s projekcijami razvoja do leta 1998 (Pomladansko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1994
- št.7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije v obdobju 1990 - 1994, Janja Pečar, julij 1994
- št.8. Finančni rezultati poslovanja Zavodov s področja družbenih dejavnosti in zavarovalnih organizacij v prvem polletju 1994, Judita Novak, Dijana Pirc in Vida Brus, september 1994
- št.9. Kmetijska pridelava in odkup kmetijskih proizvodov v obdobju 1988 - 1993, Mateja Kovač, oktober 1994
- št.10. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1994 s projekcijo razvoja v letu 1995 (Jesensko poročilo), vodja projekta Tanja mag. Česen, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, november 1994
- št.11. Primerjava med finančnimi rezultati poslovanja slovenskega gospodarstva za leto 1993 po zakonu o računovodstvu in po slovenskih računovodskih standardih, Judita Mirjana Novak, december 1994
- št.12. Turistični promet v obdobju 1985 - 1994 in statistični prikaz stanja turizma v Sloveniji, Petra Drobne, december 1994

Letnik IV, leto 1995

- št.1. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1994, Primerjalni prikazi na osnovi zaključnih računov za leto 1994, Judita Mirjana novak, april 1995
- št.2. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije po dveh scenarijih v obdobju do leta 2000, dr.Pavle Gmeiner, maj 1995
- št.3. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1994 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov, Vida Brus, junij 1995
- št.4. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, julij 1995
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1994 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance uspeha leta 1994, Judita Mirjana Novak , julij 1995
- št.6. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja v letu 1996 (Jesensko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, oktober 1995
- št.7. Nacionalni programi in posebni razvojni zakoni v luči strategije gospodarskega razvoja Slovenije in vpliva na regionalni razvoj, mag. Ana Murn, Ljubljana, november 1995
- št.8. Značilnosti razvoja slovenskih regij, Janja Pečar, Ljubljana, december 1995
- št.9. Politika cenovnega nadzora v Sloveniji v letih 1991 do 1995, Nataša Marzidovšek, Ljubljana, december 1995
- št.10. Pregled posebnih razvojnih dokumentov, ki jih je sprejela država Slovenija, mag. Ana Murn, Ljubljana, december 1995
- št.11. Razmerja v slovenskem gospodarstvu v letih 1992 in 1993 v luči input - output tabel, Vesna Štraser, Ljubljana, februar 1996
- št.12. Ocena demografskih računov Slovenije 1981 - 1994, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1996

Letnik V, leto 1996

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji leta 1996 s ciljno projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodji projekta mag. Igor Strmšnik in mag. Alenka Kajzer
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1995 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1995), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1996
- št.3. Poslovanje bank v letu 1995, Vida Brus, Ljubljana, julij 1996
- št.4. Javnofinančne obveznosti, ki izhajajo iz dokumentov razvojnega načrtovanja in posebnih rajonih zakonov, mag. Ana Murn, Ljubljana, september 1996
- št.5. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1995, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, oktober 1996
- št.6. Neposredne tuje investicije v slovensko gospodarstvo in njihov razvojni potencial. Foreign Direct Investment in the Slovenian Economy and its Development Potential, Matija dr. Rojec, Ljubljana, oktober 1996
- št.7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1995, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1996
- št.8. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1995 po sektorjih in regijah, Liljana Figar kot vodja, Peter Beltram, Vida Brus, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Janja Pečar, Boštjan Plešec, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, november 1996
- št.9. Ocena input-output tabele Republike Slovenije za leto 1995 v tekočih in stalnih cenah, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, november 1996
- št.10. Dejavniki za povečanje konkurenčnosti slovenske predelovalne industrije s posebnim ozirom na kooperacije, razvojne raziskave in tuja vlaganja, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, december 1996
- št.11. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji - Jesensko poročilo 1996, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, december 1996
- št.12. Slovenija in Maastrichtski kriteriji konvergence, dr. Ivo Lavrač in mag. Vladimir Lavrač, Ljubljana, februar 1997

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj s ciljno projekcijo do leta 2001 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, junij 1997
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1996 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1996), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1997
- št.3. Ocena kupne moči bruto domačega proizvoda na prebivalca v Sloveniji 1993-1997 in prognoza do 2005, mag. Tanja česen, Ljubljana, julij 1997
- št.4. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1996, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1997
- št.5. Poslovanje bank v letu 1996, Vida Brus, Ljubljana, oktober 1997
- št.6. Uvod v kupno moč denarne enote in probleme merjenja domačega proizvoda po kupni moči, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1997
- št.7. Ocena gospodarskih gibanj v letu 1997 in možnosti razvoja v letu 1998 (Jesensko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, november 1997
- št. 8. Finančni rezultati poslovanja izvoznikov v letu 1996, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, december 1997
- št. 9. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1996 po sektorjih, Liljana Figar kot vodja, Vida Brus, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Mateja Pečar, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, december 1997
- št.10. SAM Slovenija 1996 (matrika nacionalnih računov), Ivanka Zakotnik, Ljubljana, december 1997
- št.11. Slovenija v Evropi regij - Regionalne strukture razširjene evropske zveze, mag. Igor Strmšnik, Ljubljana, januar 1998
- št.12. Globalna konkurenčnost Slovenije - Eksperimentalna ocena njenih prednosti in slabosti po metodi Svetovnega ekonomskega foruma. dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, januar 1998

Letnik VII, leto 1998

- št. 1. Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1997 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, marec 1998
- št. 2. Projekcije prebivalstva Slovenije 1996 - 2070, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1998
- št. 3. Sistem nacionalnih računov SAM (Social Accounting Matrix) Slovenija 1995, dr. Ivo Lavrač, Branka Tavčar, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, april 1998
- št. 4. Vladne finančne intervencije v gospodarstvu, Državne pomoči v Evropski uniji, mag. Ana Murn, Ljubljana, maj 1998
- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1997 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1997), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1998
- št. 6. Slovenija v letu 1997 – ocene nacionalnih računov, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, avgust 1998
- št. 7. Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1997 po sektorjih, Liljana Figar, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Jure Povšnar, Mateja Pečar, Ana Sečnik, Ljubljana, oktober 1998
- št. 8. Ocena četrletnega bruto domačega proizvoda Slovenije potrošna struktura 1995 – 1997, dr. Tanja Česen, Ljubljana, november 1998
- št. 9. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1997, Janja Pečar, december 1998
- št. 10. Razvojni indikatorji za vrednotenje okoljske kakovosti gospodarske rasti, mag. Bojan Radej, februar 1999
- št. 11. Koncept in empirični rezultati merjenja nacionalne konkurenčne sposobnosti v Sloveniji za obdobje 1995 - 1998 in napovedi do leta 2002, dr. Pavel Gmeiner, Liljana Figar, februar 1999
- št. 12. Prenova regionalne politike, Igor Strmšnik, april 1999

Letnik VIII, leto 1999

- št. 1 Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1998 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1998), Judita Mirjana Novak, avgust 1999
- št. 2 Ocenjevanje cen zivljenjskih potrebščin, drobnoprodajnih cen in cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih, Boštjan Plešec, Nataša Marzidovšek, maj 2000
- št. 3 Strategija gospodarskega razvoja Slovenija - razvojni scenarij, koordinatorja: mag. Igor Strmšnik, Branka Tavčar, september 1999
- št. 4 Matrika nacionalnih računov - Slovenija 1998, Ivanka Zakotnik, december 1999
- št. 5 Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1998 po sektorjih, Jure Povšnar, dr. Tanja Česen, Andrej Hrovat, Mojca Koprivnikar Šušteršič, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Ana Sečnik, februar 2000
- št. 6 Vzroki primanjkljajev na tekočem računu plačilne bilance v obdobju tranzicije, mag. Rotija Kmet, februar 2000
- št. 7 Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, Andrej Hrovat, februar 2000
- št. 8 Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1998, Janja Pečar, marec 2000
- št. 9 Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1998 in 1999 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, april 2000
- št. 10 Zunanje neravnovesje in ekonomska politika v obdobju tranzicije (primer Češke, Madžarske in Poljske z možnimi zaključki za Slovenijo), mag. Rotija Kmet, Ljubljana, Delovni zvezek št. 2/letnik VIII/1999
- št. 11 Sodobne tendence v odnosih med storitveno in industrijsko proizvodnjo v svetu in v Sloveniji, dr. Metka Stare, Ljubljana, april 2000
- št. 12 Regionalna politika, Mojca Aljančič, Sara Dragana Bogdanovič, Ljubljana, maj 2000